

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНСИЭЛИ

2015 СЫЛ
АХСЫННЫ
12 КҮНЭ
СУБУОТА
№153-154 (10387)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгөр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

«КОНСТИТУЦИЯ ГРАЖДАНСКОЙ ЭЙЭНИ УОННА БИИР САНААЛААХ БУОЛУУНУ ХААЧЧЫЙАР»

Убаастабыллаах биир дойдутаахтарым! Саха республикатын Конституционной Суутун, Россия юристарын ассоциациятын региональной салаатын ааттарыттан уонна тус бэйэм ааптыттан барыгытын государственной бырааһынныгына — Российской Федерация Конституциятын Күнүнэн — истинник эбэр-дэлибин!

1993 сыл ахсынны 12 күнүгөр бүттүүн норуот референдумун ылыныллыбыт Конституция саҥа демократической, правовой уонна федеративной Россия государственной тутулун сүрүн тускулларын бигэрэппитэ. Маны таһынан киһи уонна гражданин бырааптарын, көңүллэрин үрдүкү сыаннаһынан билиммитэ.

Конституцияҕа элбэх нациялаах Россия норуота гражданскай эйгэ уонна биер санаалаах буолууга дьулуһууну олохтообута. Сүрүн сокуону ылыны дойдуга политической, экономической, общественной уонна социальной ситимнэри сайыннарыыга, бөһөгөтүүгэ саҥа импульсу биэрбитэ.

Саха республиката Российской Федерация бөдөн субъект быһыытынан Россия норуоттарын дьэ кэргэнигэр сөптөөх миэстэни ылар, Ийэ дойдубут

экономикатын, культуратын уонна социальной эйгэтин бөһөгөтүүгэ, сайыннарыыга улахан кылаатын киллэрэр. Манна биһиги былаас бары салааларын — саҥа талыллыбыт республика баһылыга Егор Борисов, парламент, правительств уонна Конституционной Суут эйэ-дэмнээх, биер тэн үлэлэрин көрөбүт.

Бүгүн биһиги дойдубут бу бырааһынныгы улуу Россия норуоттарын дьэ кэргэнэ биер түмсүүлээх көмүгөр көрсөбүт, икки саҥа

субъект: Крым республиката уонна федеральной суолталаах Севастополь куорат бу дьэ кэргэнгэ киридилэр. Арҕаа дойдутар манан сибээстээн киллэрбит санкциялара уонна хааччахтааһына улахан толкуйа суох быһыыттан тахсаллар, аан дойдутаагы экономикаҕа хоромньуну аҕалаллар. Биер өттүттэн бу биһиги тутулуга суох сайдыыга уонна эппизитинэстээх буолууга тирэх быһыытынан сыаналаналлар. Биһиги — россиянар, улуу дойду гражданнын сананан туран көңүл уонна тутулуга суох буолуу, аан бастаан эппизитинэс буоларын өйдүөх кэригнээхпит. Российской Федерация Президентэ В.В. Путин бэлиэтэбитинэн дойду Конститу-

циятын араҥаччылааһын уонна көмүскээһин барыбыт уопсай сорута буолар. Оччотугар эрэ биһиги ситиһиллэрбитин чингэтиэхпит уонна дьулуһуубутун толоруохпут. Бу бырааһыннык күн бука барыгытыгар кытаанах доруобуйаны, эйэлээх халлааны, дьолу уонна байылыат олоҕу баарабыт!

Александр КИМ-КИМЭН,
Саха республикатын Конституционной Суутун председателэ, Россия юристарын ассоциациятын региональной салаатын председателэ, Российской Федерация уонна Саха республикатын үтүөлээх юриһа, юридической наукаларга доктор, профессор

Улуус нэһиликтэригэр

1989 сыл ахсынны 23 күнүгөр буолбут маннайгы Аммосовскай аабылар VI секциянан ытыллыбыттар. Бу аабыларга Е.М. Ларионов дакылааты уонна В.И. Ершов иһитиннэриини онорбуттара. М.К. Аммосов олоҕуттан, партия, комсомол, пионерия устуоруйатыттан, искусство, норуот хаһаайыстыбатын, үөрэҕири, культура боппуруостарын улуус араас салаатын салаааччылар мустубут дьонго иһитиннэрбиттэ.

2013 сылга оскуола оҥолоругар

Федоровиһи кэриэстээн «Дьэ кэргэн музейын» тэрийбиттэрин туһунан кэпсэтилэр, сэдэх кэриэс маллары, суруктары аҕалан долгутулар. Үөдэйтэн Александра Михайловна Макарова нэһиликтэрин олохтооҕо — 82 саастаах уус Скрябин Прокопий Иннокентьевич өбүгэлэрбит туттан кэлбит тэриллэрин үтүгүннэрэн 100 араас макеты онорбутун музейга туттарда. О.А. Осипова уолунаан Артурдуун Никольскай музейын «Кинигэ — дьэ кэргэн арахсыпат доҕоро» салаатынан детсад оҥолоро онорбут кинигэлэрин аралан көрдөрдө. Уонна дизайнер идэлээх төрөппүт Алена

МУЗЕЙ — КЭМ КЭРДИИС КЭРЭҢИТЭ

Винокурова оҕотун Виканы кытары онорбут «Хаарчаана» диэн дизайнерскай комплэги (сахалы кукла, суордан, сыттык, кинигэ) таһааран дьүүлүүр сүбэ биһирэбиллин ылылар.

Кыттааччы ахсаана сыл ахсын эбиллэ турарынан, үлэлэрин ис хоһооно тэнийбитинэн, сонун разделлар кириэрлэринэн үлэлэрэ түпсүн иһэрин бэлиэтээн туран дьүүлүүр сүбэ чилиэннэрэ маннык түмүккэ кэлилэр — эһиил грамоталары, биһирэм суруктары элбэтэргэ, оҥолорго, төрөппүттэргэ, иитэччилэргэ аабыны туспа секцияларынан арааран ытарга. Уонна детсад иһинэн кыра музейдар дьон сэргиир, кэрэхсир экспонаттарын, уопут атастатар сыалтан, киэн эйгэҕэ таһаарарга сөптөөх үлэни былааннаан ытарга.

Дьүүлүүр сүбэ быһаарытынан бастагы секцияга М. Максимова иитэччилээх А. Слепцова, иккис секцияга Артур, Олеся Анатольевна Осиповтар кыайылаахтарынан табыстылар.

А. КУЛИЧКИНА, Хатырык

20-с Аммосовскай аабылар буолбуттара. Онтон оҕо уһуааннарын аабылара 1990 сыллаахтан сағалаан үгэс быһыытынан сыл айы ытылаллар. 2014 сылга V Аммосовскай аабылар региональной таһымга ытыллыбыттар.

Быйыл ахсынны 8 күнүгөр Намнааҕы үөрэх управлениета, Хатырыктаагы «Кэскил» оҕо уһуаана М.К. Аммосов аатынан музейга Нам улууну нэһиликтэригэр «VI-с улуустааҕы Аммосовскай аабылары» иккис секциянан арааран ытыллар. Бастагы секцияга «Улуу Кыайыны уансыбыттарга — Албан Аат!» 5-6-7 саастаах 21 оҕо, иккис «Музей — кэм кэрдис кэрэһитэ» секцияга 13 дьэ кэргэн кытына.

Мини-музейдар детсад айы тэриллиттэртэ олус кэрэхсэбиллээх. М.К. Аммосовка аналаах литература, Улуу Кыайыны уруйдуур мунуктар тустарынан кыттааччылар олус долгутуулаахтык презентациялаатылар, кэпсэтилэр. Түбэттэн О.С. Куприянова уолун Алгыстааны кытта эһэлэрин, сэрии кыттылааһын Н.С.

Дьэ кэргэн — олох онкула

БАСТЫҢ ЫАЛ — МАКСИМОВТАР

Сыллата республика бытыгар дьэ кэргэнгэ сыһаннаах араас конкурстар ытыллаллар. Ол курдук, «Кочевая семья», «Молодая семья», «Городская семья», «Сельская семья», итиннэ «Ответственное родительство» уонна «Мама, папа и я — спортивная семья» диэн конкурстар буолаллар. Бу көрүүкүрэхтэһиилэр кыайылаахтара сыл түмүгүнэн «Семья года» фестивалыга кыталлар. Манна кыайыттар СР президенин бириэмийэтин ылааллар. Быйыл «Семья года-2015» фестивал ахсынны 11 күнүгөр А.Е. Кулаковскай аатынан норуоттар доҕордоһууларын киинигэр ытыллыаҕа. Бу күн 10 дьэ кэргэн бар дьонго бастыггарын, уратыларын, сатабылларын көрдөрүөхтэрэ, кэпсэхтэрэ.

Кинилэр истэригэр быйыл Томпо улууну Мэҥэ-

Алданыгар ытыллыбытыгычта ыһаҕар «Эдэр дьэ кэргэн» конкурс кыайылаахтара, Нам сэл. олохтоохтору Алла уонна Петр МАКСИМОВТАР бааллар. Эдэр ыаллар уоллаах кыыс оҥолоохтор. Алла Олонхо дьэтиин уус-уран салайааччыта, Петр анестезиолог-реаниматолог быраас. Кэргэннилэр төһө да түбүктээх үлэҕэ сырытталлар, ылыыр-туойар айар куттаахтар, тутар-хабар тарбахтарыгар талааннаахтар. Быһатын, общественной олоххо көхтөөх, элэккэй, сытыы-хотуу, кэми кытта тэннэ хардылыыр — 21-с үйэ эдэр ыаллара.

«Семья года-2015» фестивал икки күн ытыллара былааннаар. Онуоха, Максимовтар дьэ кэргэнгэ ситиһиллэри баҕара хаалабыт. Кэлэр нүөмэрдэргэ фестивалга хайдах кытыбыттарын туһунан билиһиннэриэхпит.

Л. НОГОВИЦЫНА

АБЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Культура управлениетын тэрийитинэн, ааспыт ыйга үгэс тэрэһиннэр ытыллыбыттар. Олортон кылаастык ахтар буолаахха, сэтинны 25 күнүгөр «Лебедь» аһымал фонда «Твори добро» диэн концерт тэрийбитэ. Бу күн Саха сирин бастагы президентэ Михаил Ефимович Николаев Нам улууну общественноһун кытта көрсүбүтэ. Итиннэ аһымал концертка сылдьан, мааны ыалдыт буолан барбыта. Сэтинны 26 күнүгөр «Филармония Якутии» симфонической оркестр улахан концерт тэрийбитэ. Сэтинны 27 күнүгөр Захар Порфирьевич Винокуров аатынан Намнааҕы оҕо искусствотын оскуолатын 55 сыллаах үбүлүөйэ үрдүк таһымга ааспыта. Сэтинны 28 күнүгөр «Энсиэли быһана-2015» улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын атыы - эргиэн дьаарбанката үрдүк таһымга ытыллан, олохтоохтору биһирэппитэ. «Сардаҥа» кинотеатр хас өрөбүл ахсын, тиһигин быспакка, киинэ көрдөрөр.

Виталий ЕВСЕЕВ, культура управлениетын режиссера

ОЛОХТОН ХААЛЫМА!

«Энсиэли» хаһыакка сибээс отделениеларынан, общественной сурутааччыларынан 2016 сыл бастагы аҥарыгар сурутуу ытыллар.

6 ыйга — 486,12 солк.,
3 ыйга — 243,06 солк.,
1 ыйга — 81,02 солк.
Хаһыат индексэ — Р0005, нэдиэлэҕэ иккитэ таһар.

СУРУТУУ - 2016

БӨДӨН ПОЛИТИЧЕСКАЯ УОННА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬ

Биһиги улууспутуттан төрүттээх М.К. Аммосов, И.Е. Винокуров, И.Н. Прядезников курдук тумус туттар, Саха АССР атабар турарыгар, сайдарыгар сүнгэн кылааттаах государственнай, политической деятеллэрбит кэннилэриттэн Саха республикатын государственнай сайлыыга уонна сайыннарыга бөдөн кылааттаах дьон астына ааттыыр киһитинэн билигин Дьокуускайга олорор биир дойдулаахпыт Егор Михайлович Ларионов буолар.

Кини 1940 сыллаахха, ахсынны 4 күнүгэр Нам оройуонун Салбан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Идэтинэн үрдүк үөрэхтээх юрист, советскай партиянай үлэниит, политолог.

Егор Михайлович Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэниигэ, РФ уонна СР үгүс баһарадаларын хаһаайына, Саха Республикатын М.К. Аммосов аат. государственнай бириэмийэтин лауреата, Сунтаар уонна Нам улуустарын бочуоттаах гражданина.

Олохун сүрүн олуоктара:
1963-1966 сс. Нам райкомолун инструктора, «Лена» колхоз комсомол секретара, Намнаабы райкомол иккис секретара.

1966-1970 сс. Свердловскайдаагы юридическай институт студена.

1970-1974сс. Саха АССР Верховнай Суутун консултана,

Ленскэй оройуон народнай суутугар народнай судья.

1974-1979 сс. ССКП Дьокуускай куораттаагы комитетын административнай органнарга отделын инструктора.

1979-1983 сс. ССКП Саха сиринээҕи обкомун тэрийэр отделын инструктора.

1983-1988сс. ССКП Сунтаардаагы райкомун иккис секретара.

1988-1989 сс. народнай депутаттар Нам оройуоннаагы Сэбиэттэрин ситэриилээх комитетын председателэ.

1989-1992 сс. ССКП Нам оройуоннаагы комитетын бастакы секретара.

1992-1993 сс. народнай депутаттар Нам оройуоннаагы Сэбиэттэрин председателэ, Саха Республикатын Верховнай Сэбиэттин председателин солбуйааччы.

1993-1998 сс. Саха Республикатын Государственной Мунньаҕын (Ил Түмэн) Представителлэрин Палатын председателэ.

1996 – 2001 сс. РФ Федеральной Мунньаҕын Федерацияда Сэбиэттин чилиэнэ уонна конституционнай сокуоннаска уонна судебнай-правовой боппуруостарга Комитетын председателэ.

2003 – 2007 сс. СР президентин уонна правительствотын дьаһалтатын сайлааччытын бастакы солбуйааччы – РФ федеральной органнар кытта үлэҕэ уонна государственнай-правовой боппуруостарга департамент салайааччыта.

2007 – 2008 сс. СР Конституционнай суутугар СР президентин боломуочуйаалаах бэрэстэбиитэлэ.

Егор Михайлович норуот итэҕэлин ылан күүстээх парла-

лин солбуйааччы.

ментскай үлэни ыппыта. Ол курдук кини XII-с ыңгырыылаах Үрдүкү Сэбиэт уонна I-кы уонна II-с ыңгырыылаах Ил Түмэн народнай депутата. Ити этиллибиттэн ураты өссө Республика Палататын сокуоннаска, олохтоох бэрэстэбиитэллээх уорганнар боппуруостарыгар, салайар уорганнара уонна кадровой политикаҕа бастайааннай комиссиятын бэрэссэдээтэлинэн, Ил Түмэн хонтуруоллуур комитетын бэрэссэдээтэлинэн үлэлээбитэ.

Кини быһаччы кыттыгытынан СР сана Конституцията уонна сокуоннара оҥоһуллан тахсыбыттара, ону таһынан оробуочай бөлөх чилиэнэ буолан РФ Конституциятын оҥорсубута.

Егор Михайлович Ларионов туһунан сиһилии билсиэн баҕалаах дьон улуус библиотекатыгар баар «Олох кырдыга» дьэн кини республикаҕа аан бастакынан толору суруйбут дьоһун мемуарнай литератураҕа киирсэр кинигэтин ылан ааҕыахтарын сеп. Кинигэҕэ үрэх баһын оҕото амарах санаалаах доруобуйа харыстабылын үлэнииттэрин үтүөлэринэн, сырдыкка-кэрэҕэ угуулар учууталлар бараксаттарга үөрэнэн-итиллэн, пионер, комсомол, коммунист, де-

путат аналын түһэн биэрбэккэ, төрөөбүт-үөскээбит Сахабыт сириг, кини норуотун интэриэстэринэн сайайтаран, биллиилээх политической уонна государственнай деятель суургутта суох кэмгэ үлэлээбитэ-хамсаабыта итэҕэтиилээхтик арыллар.

Ааптар талан ылбыт таптаалын, доҕотторун, табаарыстарын, дьонун-сэргэтин туһунан ийиһилээхтик ахтар. Верховнай Совет, Ил Түмэн үлэлэрин, народнай депутат үрдүк аналын, кыра уонна улахан политиканы, Госдумаҕа, Федерация Советыгар, Россияҕа быһынымайгыны Республика Палататын Председатели, Сенатор хараһынан, быһаччы кыттааччы быһыгытынан, толору арийбыта ааҕааччыны астыннарыан сеп.

Бу ый 17 күнүгэр Нам солотугар А.Ф. Шестаков аат. сыһыан кинигэр 15 хаастан киэн туттар биир дойдулаахпыт, биллиилээх государственнай деятель Е.М. Ларионов төрөөбүтэ 75 сылыгар аналлаах улуус общественноһун үөрүүлээх мунньаҕа буолар, онтон ахсынны 21 күнүгэр Саха республикатын салалтата уонна общественноһа үөрүүлээх быһыыга-майгыга кини 75 сааһын Ил Түмэн дьиэтигэр бэлиэтиэ.

А. КИРИЛЛИН,
М.К. Аммосов аатынан СР государственной историин музейин салайааччыта

ДОҔОРБУТУГАР ЕГОР МИХАЙЛОВИЧКА

Сир симэйттэн ситэриллэнгин, Алтан от сытынан сириэдийэнгин, Аан ийэ дойдуг ымыыта буолангин, Айылан үөскээнгин Аһыныгас санаалаах, Эйэҕэс харахһынан эйэни олохтоон Тэһэ барар да этиг Оро барар өрөгөйүг үрдээн, Эттүк үтүгүнэн киирэр Үтүө тылаах, Сарын үтүгүнэн сайар Сайаҕас саналаах, Уһун тыһынгынан унуоругу уруйдаан, Эппит-тыһыммыт этиилэргинэн Эрэйи чөпчэтэр инниттэн, Сылайары-элэйэри аахсыбакка Улуустарынан, нэһиликтэринэн Мунгура биллибэт ылыннарыылаах-ыпсарылаах Араас хабааннаах боппуруостары, Халбагнаппакка, тэтимнээхтик быһаарарыг. Төрөөбүт төрүт буорун дьонугар Сотуллубат сокуоннаргынан Соргулаах суолларын соруйдунг.

04.12.2015 с.

* * *

Оҕо саастан доҕорбут Гошалыын, Саргылаах олоххо, дьолого дьулуһаммыт, Өрүү өһүлүбэт санааланан, Өрөгөйбүтүн көтүспэккэ көрсөммүт 52 сыллар устата Бэйэ эрэннин көрүммэккэ, Бары сомоҕолоһон турараммыт, Биригэ буһан-хатан Тарбахха баттанар Талааннаах дьон буолан: Төрөөбүт-үөскээбит сирбитигэр Төлөһөн кэлибит, иэспитин, — диэммит Үтүмэн элбэх түбүгүнэн Үлэни үрдүктүк тутаммыт, Үтүмэн энчирийбэт дьыаланан Үтүгүнү үксэттибит биһи.

01.12.2015 с.

АХТА САНЫЫР ОБОЛОРОМ

Үгүс сылларга Үгүһү, үтүгүнү өрөспит Үөрөммит оскуолабыт Үбүдүөйдүүр 125 сылын. Үтүгүнү баҕар Учуутал дьоннорбутун Өйдүү-саныы сылдыабыт, Өрөөн турдахпыт айыгытын. Ахсыс кылаастан умнуллубат Айар-тутар дьобурдаах

Кылааспыт салайааччытын Габышева Елена Николаевнаны. Үөрэх-билии кыһалаах, Үүнэр-сайдар кэскиллээх Үөрөнөн кэлиппит 15 буолан Үүнэн тахсар олох суолун тутуһан. Дьаһалаах Гоша уолаах, Гришальыр музыканнаах, Аля, Валя редактордаах, Надя, Тая, Толя идеялаахтар. Коля, Мотя ахсаанныггар, спортсменнар, Вася, Саша сааһыггар, балыксыггар, Аня, Сеня пааралар, Марфа, Шура артыыстар. Ат, билсипиэт көлөлөөх, Ырыа-тойук кэһилээх, Көрүдүөс сценкарлардаах, Ылалыы бөһүөлэктэргэ тийэммит Умнуллубат 10 «а» кылаас Көрү-нары тардарбыт.

2002 с.

БИИРТЭ ТУТУСПУТУНАН

(1963 с.-ха 10 «а» кылаас)

Оҕо саас оонньоон ааспыт оскуолабыт Орубуна 135 сыла буола оҕуста. Отой умнуулаһыт үөрөммит кыһабытын, Очотооҕу күндү учууталларбытын. Олус эйэлээх этибит

Ытык Сүбэ мунньабыттан

Ахсынны 7 күнүгэр буолбут улуус Ытык Сүбэтин мунньаҕар улуустаагы ойуур хаһаайыстыбатын тэриилтэтин директора М.С. Жирков иһитиннэриин өҥөрдө.

Онтон иһиттэххэ 2015 с. 14 тыһынча м3 уокка оттор (ол иһигэр санрубка) мас кэрдилиэхтээх былаана 8 тыһ. м3 толоруллубут, 15 ойуур баһаарыгар 225 га умайбыт. Баһаартан хоромнуу ааспыт сылтан аҕыһаабыт. Кэлин кэмнэ баһаары умуруоруу олохтохтор уонна авиация көмөтүнөн эффективнайдык ытыллар буолбут. Холобуур, Үөдэй нэһилиэгэр сүһаллык көмөлөһөн оҕу улаатыннарбакка хас да баһаары умулларбыттар. Онтон да атын үлэлэр ытыллыбыттар.

Кэпсэтээччилэр кэлинги кэмнэ улахан баһаардар буолар буолбуттары, ол барыта тыаҕа сылдыр дьон дьалаҕайдарыттан, тыһаастамматтыгтан, өртөөһүн кэмгэр ытыллыбатыттан, сүөһү-сылгы ахсаана аҕыһаан мэччирэн, оттуур сирдэр сэтиэнэх буолбуттарыттан тахсарын, уот сиэбит сирдэригэр сууллубут мас, лаанкы, сэтиэнэх буолбут сирдэргэ икки-үс сылыгар баһаар буоллаһына киһи сатаан кыһаан умулларбат уота буоларын, нэһилиэнньэ туһатыгар булааннаах, кэрдилиэхтээх мас араас бобуу-хаайы баарыттан ситэ кэрдилибэтэбин, санрубка

ОЙУУРБУТУН БАРЫ ХАРЫСТЫАХ ТУСТААХПЫТ

ситэ оҥоһуллубатабын, прокуратура ситэ хонтуруоллаабатабын ыйдылар.

Кэпсэтиилэргэ олохторун Ытык Сүбэ мунньаҕа манньк ис хоһоонноох сүбэлиир урааһы ылыһна:

1. Ойуур баһаара барбатын наадатыттан нэһиликтэргэ, оскуолаларга тыаҕа сылдыр дьон уоттан сэрэхтээх буолалларыгар, сиэри-туому тутуһалларыгар хас биридди киһиэхэ өйдөтөр үлэни ытарга.

2. Нэһиликтэр салалталара, бириддиэлэн предпринимателлэр, фермердэр, общественной тэриилтэлэр салайааччылар, түөлбөлөрүнэн олоороччулар уоту умулларар, киһи сүгэ сылдыр опрыскывателлэри баһаары умулларарга бэлэм уулаах хас биридди объекка хааччыһыны ситиһиллэригэр. Ону улуус баһаарынай сулууспата уонна ойуур хаһаайыстыбатын салайааччылар хонтуруолга ылаалларыгар.

3. Улуус олохтоохторун уокка оттор, күрүө-хаһаа тутуугу наадылар мастарын улахан хааччаҕа суох баар баһаарынааҕа сөп түбэһиннэрэн (ол эбэтэр тыһы ыраастыыр бэрээдэгинэн) уот

сиэбит, хаппыт, сууллубут мастары наадылар дьонго көнүллээн тутаннаралларыгар.

4. Нэһилиэнньэ туһаныахтаах булааннаах мас кэрдилиитэ ырааһынан туолбатабын, улуус олохтоохторугар бэриллибит өгөнү араас хааччахтаһын баарыттан ситэ туһамматахтары, эрэйи көрбүттэрин ыйан туран булаан туолуутун прокуратура хонтуруолга ыларыгар.

5. Өрүс нөҕүө сытар Арбын, Көбөкөн, Фрунзе нэһиликтэргэ ойуур баһаарыттан, уоттан ураты кутталлаахтарын ыйан туран сүһал мизэрэни ылаалларыгар республика баһаарынай сулууспатыттан көрдөһөргө.

6. Улуус олохтоохторо оттуур сирдэрин, бултуур зоналарын, өбүгэ сирдэрин туһана сылдыр эрээри кадастрга киллэрбэккэ сылдыр дьон уонна сири туһаныан баҕалаахтар олохтоох салалтаҕа, землеустроителлэри кытары сүбэлэһэн бэйэлэрэ бас билиигэ, арендаҕа ылан кадастрга киллэрэн тургэник докумуон оҥортороллоругар.

Р.С. ОХЛОПОВ,
Ытык Сүбэ секретэра

Туоһулуур — сыһыһара!

АХСААММЫТ ҮӨТЭЛЭЭБЭТ

1970-80 сылларга чечен омуга ахсаанынан сахалары кытта тэг сыһа этэ. Билэргит курдук, 90-с сылларга тутулуга суох буола сатаан, бэйэтин ис сэриитигэр дьоно көбүрээбитин үрдүнэн, билигин балтараа мөлүйүөнү аһарда, чечен омуга элбээбитин ким да мэлдьэспэт. Онтон 1970-80 сс. саха 350 тыһ. киһилээх дьон буолара, билигин сахалар ахсааммыт 500 тыһ. киһиэхэ быдан тийэй иликпит.

Улууһунан, нэһиликтэринэн да ылан көрдөххө бигэргэтэр курдук. Холобуур, 1 Хомустаах нэһилиэгинэн көрдөххө (ахсаана сыһынан):

2010 с. — 1519 киһи
2011 с. — 1531 киһи
2012 с. — 1562 киһи
2013 с. — 1590 киһи
2014 с. — 1596 киһи

Бу 1 Хомустаах дьаһалтатын специалиһа былгырыын биэрбит ыспыраапката. 5 сыл устата 77 киһинэн эбиллэр курдук. Сылга ортотунан 15-16 киһи эбиллэр. Онтон «материнскай капитал» суоҕа буоллар, хобдох көрдөрүү тахсыа эбит.

Кэнники сылларга дьиэ-уот тутуллар, санаабытыгар наһаа элбээбит курдукпут, ол иһин ахсааммытын ааһан көрдүм. Сотору нэһилиэнньэни ааһар куоластыыр киһини ааһы буолаары турар. Биһиги тыһы айылҕалаах, 8 ый тон турар сирдээх-уоттаах дойдуга ахсааммыт өтөрүнэн үксүө суох кэригнээх.

Арааһа, чеченнэргэ, еврейдэргэ «аҕа капитал» ордук дьайымтыалаах быһыылаах. Онтон кытайдарга төттөрү наһаа элбээбэт туһугар политика барар. Ахсааммыт эбиллэн биэрбэтэ элбэх биричинэлээгин бары билээбит. Онтон тохтуум. Элбэҕи толкуйдаатар статистика көрдөрүүлэрэ олохпутугар ыарахаттары үөскэтэр, ону илэ-бааччы көрдөрөр. Хайҕабылынан хатаҕалаан, үөрдөн-көтүтэн, умнарга күһэйлэр.

Тоҕо? Көнө, тупса охсор кыахпыт суох. Эҕи кытта сылдыбыт ордугун билэргэ үөрэтэллэр.

Константин ЕРЕМЕЕВ,
Кыһыл Сыыр

ТЫЫННААҔАР ИСТИБИТ ТЫЛЛАРЫМ...

(Фронтовик тигэх кэпсээнэ)

2000 сыллаахха ахсынны ыйга 1 Хомустаах балыһа-тыгар Винокуров Иван Семеновичы кытта бииргэ эмтэнэр бириэмэбитигэр иллэн дьон элбэти кэпсэппиппит. 1925 с. төрөөбүт И.С. Винокуров 1943 с. фронтна үс убайа сэрйиллээ сылдьан өлбүт «хара» суруктары тутан баран армияҕа ынгырыллыбыта. 18 саастаах Уйбаан оччолорго. «Убайдарым өлбүттэрин туһунан билбитим, санаабар наһаа ыарахан этэ. Кырабыттан арчылыыр, эркин курдук эрэнэр дьоммун аны хаһан да көрсүбөппүн, ханна, хайдах харайыллыбыттарын көрөр да биллибэт. Бэйэм даҕаны дойдубар эргиллэн кэлэбин эрэ, суох эрэ диэн санаа бөҕө бөттүлүбүтүм. Ол да буоллар аккаастанар кыах суох, хомуурга бардаҕым ди. Кыайы 55 сылын туолуутугар тийдими, онон бөҕөхпүн», — диэбитэ. Арыт күн Дьокуускай куоракка уолугар олоро барарын кэпсирэ. Сэри ветераннарыгар таас дьиэ биэрэбит диэбиттэрин кырдыктанан куоракка уочараштын билээри барар этим, сыл аайы уочаратым кэннин диэки барарыттан уолбар киирбэин, куоракка пропискалаах буолуохтааххын диэбиттэрэ. 2001 с. уочаратын кэлэр диэн үөрдүбүттэрэ.

Иван Семенович балыһа-ҕа оҕолору кытта дуобаттаан аралдьыйар, ол быһыгар мин ыйытылыларбар хоруйдуура. Судаарыстыба сэриигэ кыттыбыт, үстэ баһырбыт кырдыҕас саллаакка компенсация курдук таас дьиэ биэриэхтээгин бары эрэнэ санаабыппыт. Кыайы 55 сыллаах үбүлүөйэ. Эвэрдэ тыл бөҕө этиллибитэ. Уйбаан ону истэн төһө эрэ олобүтүн астына, эрэнэ саныы сылдьыбыта буолуой?! Ити сыл 75 саастаах фронтовик эрэнэрбит диэллэрин биэриэхтэрэ диэн төһөлөөх үөрэн, олоҕун бары кыһалҕата кэннигэр хаалбыт курдук санаатаҕа. Уйбаан Семенович 2001 с. кулун тутар ыйга ыалдьан өрүтүбүтүгэ өлбүтэ. 1 Хомустаах баһылыга Н.Х. Горохов тигэх суолугар атаарар күнгэ похороһа «судаарыстыба ветераннарга биэрэр таас дьиэтэ ирдэһэн таах хаалларыахпыт суоҕа» диэбит тыллара Иван Семеновичи билэр дьонго, оҕолоругар, сизэнэригэр эмиэ эрэли үөскэппиттэрэ. Быйыл Кыайы 70 сылыгар судаарыстыба компенсациятын 15 сыл устата төлөөбөт.

Винокуров Иван Семенович туһунан «Саха сирэ», «Энсиэли» хаһыаттарга олоҕун суруйбуттара.

«Рейхстаг эркинигэр салаат аата» И.И. Барашков, революционнай, бойобуой уонна Үлэ Албан аатын кулуубун чилиэнэ, Нам, суруйбута. Кыайы 55 сылыгар «Уол оҕо хабыр сэрэбизэй» «Саха сирингэр» Татьяна Обулахова суруйуута, «Энсиэли» хаһыакка анал корреспондент В.В. Сыромятников «Берлини ылыы кыттылааҕа» суруйуута тахсыбыта. Иван Семенович I Белорусский фронтна 67, 202, 492, 155 уонна 217-с стрелковай полкаларга сылдьан сэрйилэспит, үс төгүл баһыран госпиталга эмтэммит. Илиигэ, атаахха, төбөҕө өстөөх буулдьата табан, сэрии II группалаах инбэлиитэ. Сэрйиттэн ахсынны 25 күнүгэр 1945 с. дойдутугар кэлбитэ. Наҕараада элбэҕэ доруобуйаҕын тупсарбат да буоллар, колхоз, совхоз

үлэтигэр күүһэ кыайарынан үлэлээн, кэргэннэнэн кыыстаах уол оҕолонон, 5 сизэнээх, хас да хос сизэннэрдээх, аатын ааттар ыччаттаах.

Колхоз, совхоз сылгытын көрөн, дэриэбинэттэн тэйиччи олорон «Нам» совхоз бастын сылгы көрөөччүтэ, 1978-79-80 сс. совхоз чемпиона, коммунистической үлэ ударнига, 1 Хомустаах нэһилиэгин, Нам оройуонун бочуоттаах гражданина, 8 сааһыттан тулайыах Иван Семенович эрэйи-кыһалҕаны, уоттаах сэриини ортотунан олоҕорбут олоҕо эдэр ыччакка холлобур буолуон сөп этэ. Бииргэ төрөөбүт 3 убайа сэриигэ өлбүттэрин истэн-билэн баран сэриигэ барыыта, 1947 с. кэргэннэнэн, 2 оҕолонон баран 1955 с. кэргэнэ ыалдьан өлөн, соҕотох аҕа 2 оҕотун иитэр, 46 сыл кэргэнэ суох сылдьан сылгыга үлэлиир. Сэрйиттэн ылбыт баастара, дьарбалара төһөлөөх эрэйдэбиттэрэ буолуой?! Олоххо дьулуруунан, чизһинэй, көнө майгытынан, ахсаабат үлэтинэн кынат үүннэринэн санаатын түһэрбэккэ олоҕорбут олоҕун Кыайы 70 сылыгар ахтан ааһар тоҕоостоох.

«Рейхстаг эркинигэр салаат аата» И.И. Барашков суруйуутугар: «Ыам ыйын 2 күнүгэр өстөөх сүрүн күүһэ үлтүрүтүллүбүтэ. Куорат таһыгар, иһигэр ынырыктаах кыдыйсыы этэ. Хас квартал, дьиэ ахсын өстөөх хайа сатанарынан күүскэ бөҕөргөтүллүбүт кириэспэстэрэ, утарсар ураҕайдара буолара. Сир үрдэ, анна, халлаан бүүс-бүгүннүү уотунан уһуутуу, титири дьинигийэ турар үлэлиир. Рейхстагы ылбыттара, үрдүгэр Кыайы былааҕын аспыттара. «Рейхстаг» таас эркинигэр «И.С.В-В» диэн урукку алфавитынан суруйан, бооччойон хаалларбытым».

Итини Иван Семенович миэхэ кэпсэбитэ, ол иһин туоһу гынан И.И. Барашков суруйутун ыллым. Винокуров Иван Семенович 1925 с. Нам оройуонугар Салбан нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Бииргэ төрөөбүттэр алтыалар. 3 убайа сэриигэ өлбүттэрин туһунан кыһа Мария Ивановна суруйан биэрдэ.

1. Винокуров Николай Семенович (1914-1943 сс.)
2. Винокуров Егор Семенович (1916-1943 сс.)
3. Винокуров Роман Семенович (1918-1941 сс.)
4. Винокуров Иван Семенович (1925-2001 сс.)

Эдьийдэрэ Харытыана уонна Балыгыай туһунан ыаллар, атын нэһилиэккэ олоҕорлоро, Харытыана кэргэнэ сэриигэ барар, Иван Салбанна олорон, сэриигэ ынгырыллан соҕотуун Намна военкомакка кэлэр, кутуруҕан аргыстаах уоттаах сэриигэ айанныыр. Сүрдээҕин курутууан туран кэпсэбитэ. Бэрт аҕыйахтык сангарар Иван Семенович миэхэ анаан кэпсэбитэ буолуо диэн өйдөөбүтүм. Ону кэриэстээн суруйдум.

«Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат» диэн уоттаах сэриигэ сылдьыбыт, олохпутун көмүскээбит дьоммутун, сороҕор, киһититтэн көрөн сыаналыыр, эрэннэрэн баран умнар араатардар тылларын итэҕэйэн аҕай биэрдибит. Сэбискэй Соһууһу, Ийэ дойдуну көмүскээбит, ол туһунан олохторун биэрбит дьоммутун умнуо суохтаахпыт!

Константин ЕРЕМЕЕВ

ЭНЭБИНЭН КИЭН ТУТТАБЫН

Мин эһэм туһунан кэпсиэхпин баҕарабын. Кини аата Николай Романович Хоютанов. 32 сыл устата нуучча тылын учууталынан үлэлэбит, сэрии уонна Чурапчы көһөрүллүүтүн кытыылааба.

Эһэм Николай Романович Хоютанов тохсунньу 1 күнүгэр 1925 сыллаахха дьадангы бааһынай дьиэ кэргэнигэр төрөөбүт. Оҕо сааһа Чурапчы Төлөйүн дьэдьэннээх алааһыгар ааспыт. Сут дьыллар саҕаламмыттар. «Аччыктаан өлүөххүт, баран балыктаан», — диэн Кэбээйигэ көһөрүллүбүттэр. Онно айаннаан иһэн аччыктаан, тонгон элбэх киһи өлбүт. Алтынны ыйга кубус кураанах биэрэчкэ тиксэн, аһаҕас халлаан аһыгар хас да хоммуттар. Эһэм барахсан ол алдьархайы соччо кэпсиэн, саныан баҕарбата эбитэ үһү.

Аҕа дойду улуу сэриитигэр 18 саастааҕар Кэбээйиттэн ынгырыллан барбыт. Ити кэмгэ Япония биһиги дойдубутугар саба түһээри бэлэмнэммит. Эһэлээҕим дойду илин өттүн кыраҕытык харабыллыыр бирикээһи чизтээхтик толорбуттар.

Мин эһэм кырасыабай, үчүгэй буочардааҕын, нуучча тылын үчүгэйдик билэ-

рин, биир да сыһата суох суруйарын билэһинэр штабка суруксутунан анаабыттар эбит. Онтон 1945 сыл атырдыах ыйыгар Япония арми-

Сэри кэмигэр соҕотох түспүт хаартыската

ятын бэриннэрэн Аан дойду икки сэриитигэр биһиги норуоппут кыайылаабынан тахсыбыт. Онно эһэм кыайыны уһансыбытынан киэн туттабын.

1958 сыллаахха университетэ бүтэрэн, ыал буолан эбэм Ульяна Александровна дойдутугар, Намна, нуучча тылын үөрэтэ кэлбит. Онтон ыла Нам I №-дээх оскуолаты-

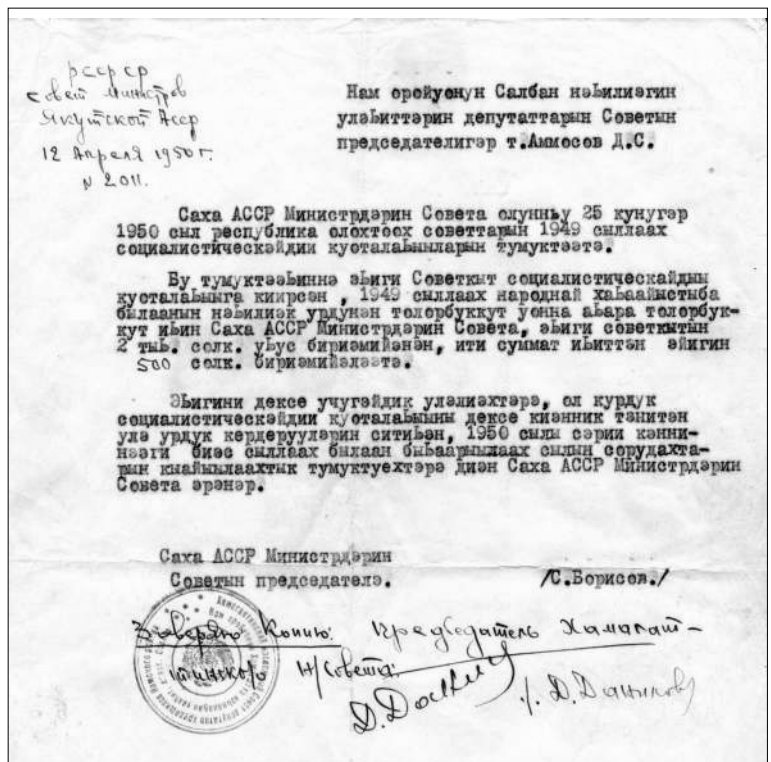
ДЬОММУТУН АХТАН ААҔАР — ЫТЫК ИЭСПИТ

Улуу Кыайы 70 сылын көрсөөрү туран биһиги сэриигэ кыттыбыт, сэрии толоонуттан төннүбэтэх, тыылга сэрииттэн итэҕэһэ суох үлэлэбит дьоммутун ахтан-саанаан ааһар — ытык иэспит. 1941 сыллаахха бэс ыйын 21 күнүгэр немец сэриитэ биһиги Ийэ дойдубутугар уоран, биллэрбэккэ саба түспүтэ. Элбэх саха ыччата уоттаах сэриигэ ынгырыллан барбыта. Уһук кытыы нэһиликтэн, Салбантан элбэх ыччат, олоҕор истэригэр мин аҕам үс быраатынаан ынгырыллыбыттара. Улаханнара — аҕам Аммосов Дмитрий Спиридонович, 1898 сыллаагы төрүүх. Салбан нэһилиэгиттэн 1942 с. атырдыах ыйын 19 күнүгэр ынгырыллыбыта. Бырааттара — Аммосов Роман Спиридонович, 1900 с.т., Салбан нэһилиэгиттэн, Аммосов Яков Спиридонович, 1901 с.т., Бастакы Хомустаах нэһилиэгиттэн, Аммосов Аян Спиридонович, 1912 с.т., Салбан нэһилиэгиттэн 1942 с. бэс ыйын 26 күнүгэр ынгырыллыбыттара. Хомойуох иһин, Яков, Аян сэрии толоонуттан төннүбэтэхтэрэ. Яков кыһыгар Мария Яковлевна 1947 с. сэттинны 10 күнүгэр аҕата сураҕа суох сүппүтүн туһунан биллэри кэлбитэ. Аян сураҕа суох сүппүтүн туһунан биллэри 1943 с. ахсыннытыгар кэлбитэ.

Аҕам уоттаах сэрии дьулааныгар үөрэҕэ суох уонна нууччалыы билбэт буолан эрэйдэммитин кэпсиэрэ. Ол да буоллар кини эппиэтинэс-

тээх буолан военной техниканы харабыллыырга сылдьыбыт, элбэх куоратынан айаннаабыт (ааттарын өйдөөбөт). 1942-1946 сс. Монголия, Кытай территориятынан Японияҕа тийибит. Ону туоһулуур наҕараадалардаах: «За победу над Японией», «20 лет Победы в ВОВ» мэтээл-

нар тахсар. Икки хараҕаны ыпсаран туран сааскы ыһыы, күһүңкү хомуур, госзакуп былаанын аһара толорору ситиспитэ. Ол түмүгэр 1949 с. норуодунай хаһаайыстыба былаанын аһара толорбуттарын иһин нэһилиэк Сэбиэтин 2 тыһыынча солкуобайынан, ол иһиттэн аҕабын, со-

лэр, «25 лет Победы в ВОВ» бэлиэ, «50 лет ВС», «60 лет ВС СССР» юбилейнай мэтээллэр. 1967 с. алтынны 26 күнүгэр Саха АССР Верховнай Сэбиэтин президиумун Бочуоттаах грамотатынан уһулуччу үтүөлэрин иһин наҕараадаламмыт.

Сэрииттэн кэлэн Салба-

вет председателин Аммосов Дмитрий Спиридоновичи 500 солк. наҕараадалаабыттара. Аҕам ийэбинэн алта оҕону төрөппүттэрэ. Тоҕус сиэн, тоҕус хос сиэн олохторун салгыыллар.

Ахтыны оҕордо кыра кыһа А.Д. АММОСОВА

Кэрэ эйгэтигэр

Биһиги республикабыт киинигэр, Дьокуускайга, быһыл Олонхо күнүттэн сағалаан (2005 сыл сэттинньи 25 күнүгэр ЮНЕСКО саха норуотун эпоһын — олонхону киһи аймах нэһилиэстэбинэ шедеринэн биллэрбитэ) ахсынны 5 күнүгэр дьэри Олонхо декадата быты-

мындыр ууспут, РСФСР үөрэ-бириитин туйгуна, СР үтүөлээх учуутала Иннокентий Никитич Готовцев уода. кыттыны ылылар.

Декада кэмигэр тэриллибит пресс-конференцияга варганистар аан дойдутаағы тэрилтэлэрин президентэ Франц Кумпл саха хомусчуттарын, хомуу оңорооччуларын үрдүктүк сы-

шигин; оңорбут хомууна космо-ска таһаарыллан оонньоммут Реворий Григорьевич Чомчоев; биһиги Наммыт бастын ууһа Иннокентий Никитич Готовцев — аан дойдуга суох элбэх хомус коллекциятын айбытын, оңорбутун уонна хомуу станогунан оңоруу технологиятын аан бастакынан олохтообутун иһин. Иннокентий Никитич хо-

ЭГЭЛГЭ ХОМУСТАРА ЭЛБЭЭН ИСТИН

лынна. Бу кэмгэ республика дьоно-сэргэтэ сэттинньи 30 күнүгэр Хомус күнүн бэлиэтэтилар. 25 сыллаагыта Сахабыт сиригэр аан дойдуга аан дойду норуоттары хомуун собус-соғотох киинэ уонна музейа тэриллибитэ. Бу үтүө сағалааһын үбүлүөйүн бэлиэтэһэ Австрияттан, Японияттан, Италияттан, Германияттан уонна Румынияттан ыалдыттар кэлэ сырыттылар.

Үбүлүөйдээх бу дьоһун тэрээһингэ, хомуска аһаммыт декадага (28.11-8.12) биһиги улуусчуттан СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, Нам улууһун Ытык киһитэ Дмитрий Иванович Кривошапкин салайар «Дьүрүл» народнай хомусчуттар ансаамбыллара, хомуу тутсаран, мандардаан оңорууга үгүс сыратын бизэрэн, ис дуһатыттан айымныылаахтык, таһаарылаахтык үлэһитэ-хамсыы сылдыар улуусчуттар, республикага эрэ буолбакка аан дойдуга биллэр

аналаата, сылтан сыл хомуска оонньоһон, хомуу оңоруу таһыма тупсан, сайдан иһэрин бэлиэтээтэ.

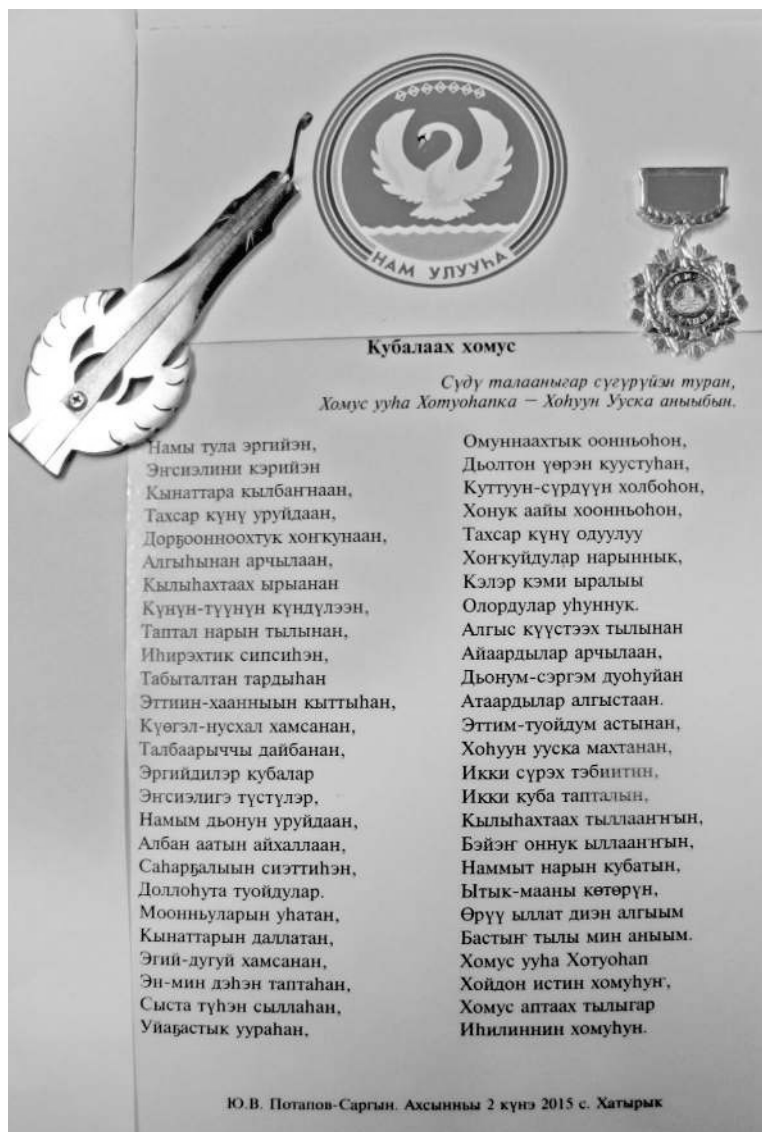
Бу күннэргэ Николай Шишигин директордыр Хомус музейыгар хомус быыстапкатын үс экспозицията көрдөрүлүннэ. Онно биридэригэр хомус уустара урукку быыстапкаларга көрүүгэ туруорбатах хомустара көрдөрүлүннүлэр.

Франц Кумпл хомуу сайыннарыыга, пропагандалааһынга сүҥкэн кылааты киллэрбит 5 чулуу дьоннорбутугар «Аан дойдуга хомус тэнийиитигэр, сайдыытыгар киллэрбит сүдү кылааттарын иһин» Бочуот Знагын туттарда. Бу Бочуот Знагынан нағарадаланылар: СР хомус киинин тэрийбит Иван Егорович Алексеев — Хомус Уйбаан; хомуу ырытааччы, эксперт, т.н.к. Николай Николаевич Бурцев; аан дойду виртуоз хомусчута Спиридон Спиридонович Ши-

муу оңорууга туруммутуттан ыла аахтааха уонтан таһа тыһыынча устуука хомуу, о.и. араас, сиздэрэй моһуоннаах, урагы ойуулаах-бичиктээх 480 хомуу Саха тын сириин дьонугар-сэргэтигэр тиксэрбитин таһынан араас дойдуларынан, омукартынан тарбатан киһи аймахха улахан бэлэби оңорбут уус буолар. Онон биһиги — сахалар, биһиги — намнар, маннык чулуу уустаахпытынан, үтүө киһилээхпитинэн, сахалары аарсаарга аатырдыбыт убайдаахпытынан киэн туттабыт.

Бу күннэргэ биридэригэр дойдулаахпыт, устар ууну соғобулуур хомоғой тыллаах хоһоонньуспут Юрий Потапов-Саргын биридэригэр дойдулаағар И.Н. Готовцевка — Хоһуун Ууска махтанарын, сүдү талааныгар сүгүрүйэрин биллэрэн «Кубалаах хомус» диэн хомоғой тыллардаах хоһоону айда.

И. ИВАНОВ — Сизн Болдбу

Умнуллубат түгэн

Ахсынны 4 күнүгэр Намнаағы А.Ф. Шестаков аатынан сыһыналан киинигэр «Делу время, потехе час» диэн Саха республикатын культуратын туйгуна О.А. Новгородова салайааччылаах «Коробейниктар» норуодунай ансаамбыл аттестацияланар кэнсизэр буолан ааста.

Кэнсизэргэ кэлбит дьону аан айағар ансаамбыл чилиэттэрэ «Каравай» бөрүөгүнэн айах тутан көрүстүлэр, үгэстэринэн

подсолнух сибэкки, дьэрэкээн ойуулаах былааттар — ол барыта норуот олоғун-дьаһағын, үгэһин-итэҕэһин, урагы тыһын биллэрэр. Ити кэрэ эйгэҕэ түбэһэн, санаабыт эрдэттэн өрө көтөҕүллэн, бичээр сағаланытын долгуйа күүттүбүт.

Кэнсизэр «Курочка ряба» диэн нуучча норуотун остуоруйатын матыһтаргыгар олоғурбут уусуран көрдөрүүттэн сағаланна. Биридэригэр хомойбутум диэн биридэригэр — таах сибэи оғобун илдэ кэлбэккэ! Бачча үчүгэй уус уран

кэрэ аңардар сыанаға тахсан, баян доһуоһунан алыптаах норуот ырыатын ыллаатылар. Нуучча омуга былыр-былыргыттан урагы уйан дуһатынан, үтүө майгытынан аатырар. Ырыалара эмиэ биридэригэр — киһи аймах уйулҕатыгар истинник өтөн киридэр аналлаахтар. Ол сизэринэн көрөөччүлэр ырыаһыты кытары тэбис-тэһнэ долгуйан да, уйадыһан да ылыбыт.

«Коробейниктар» ансаамбыл тэриллэн үлэлээбитэ, айбыта-туһута номнуо сүүрбэттэн тах-

үнкүү коллективтара уода. кыттыны ылылар.

Кэнсизэр түмүктэнэтин кытта аттестациялыр хамыһыһа «Коробейниктар» коллектив «Норуодунай» ааты көмүскээбитин туһунан иһитиннэрдэ.

Бу долгугуулаах түгэн үүнэригэр биридэригэр саарбағалаабат этим. Мин саныахпар, маннык истин, аймахтыгы сыһыаннаах коллектив аныгы олоххо аһсааннаах да буолуо. Кинилэри биридэригэр дьэиэ кэргэн курдук сы-

харчынан атыылаһан тигэллэр, киэргэтэллэр. Ол таһаастара бору-боростуой буолбатах, наһаа да мааны! Ыллыр бағаттан соғохторо Хомустаахтан дьарыктана кэллэллэрэ эмиэ туспа чизэ-бочуот, күн айы тиэстэбин диэтэххэ ыарахан дьыала. Бу барыта коллектив түмсүүлээгин, бэйэ иннигэр эһпиэтинэстээхтэрин, салайааччы кыһамнылаағын туоһулуур.

Итини этэн туран, ырыаны олохторун аргыһа оғосту-

НУУЧЧА ДАЛБАР ХОТУННАРА - «КОРОБЕЙНИКТАР»

үөрүү-көтүү аргыстаах ыалдыты көрсөр сизэри-туому толорон арчылаатылар.

Минныгэс «каравай» амсайан, күүс-уох ылан ыалдыттар кэнсизэр кэрэ алыбыгар куустаран кулууп саалатыгар үктэннибит. Саалаға киридэр, нуучча остуоруйатыгар түбэспит саға сананмыбыт. Биһиги иннибитигэр нуучча оһоғо, иһитэ-хоһуоһа, олбуор маһыгар ыһанан турар «лапти» атаһа таһаһа,

көрдөрүүнү буор босхо кэриэтэ чугасты ханна булан көрөөрү! Артыыстарбыт олус дьобурдаах буолан биридилэр: мими-калары, туттуулары-хаптыылары — киһи эрэ сөүгөх! Ити курдук «Коробейниктар» ырыаны эрэ баһылаабыт дьон буолбатахтарын дакаастаатылар. Устунан кэнсизэр сүрүн чааһыгар үктэннибит.

Көрөөччү иннигэр дьэрэкээн ойуулаах таһаһынан симэммит

са сыл буолбут. Утум салғааччы, үүнэр көлүөнэни иитээччи быһыгынан хайғанар. Ону кэнсизэр кыттааччылары туоһулулар. Ол курдук сценаға, биһиги иннибитигэр, ансаамбыл ытык кырдыаһа, Ленскэй нэһилиэк бочуоттаах олохтооғо, сыана бэтэрээнэ Ф.А. Чумаевская сэргэх ырыатынан, «Коробейниктар» оғолор ансаамбыллара, баянистар С. Андреев, А.Татаринов, ону таһынан «Далбар», «Үргэл»

аналаатаахха киһи улаханлык сыыстарбат. Дьарыктанар хосторо эмиэ туһунан тыһынаах. Киридиг да сылаас дьэиэ тыһына илгийэр — куруутун астаах-үөллээх остуол, сылабаардаах ити чэй, бурдук ас. Сыанаға кэтэр таһастарын чааһыгар кирдэххэ — барыта илиинэн тиги. Билинги ырыынак үйэтигэр истэнэргэ таһас, онтон да атын бытархайдар сыаналара ыарахана биллэр. Ону үксүн бэйэ

бут нуучча Далбар хотуннарын — «Коробейниктары», ансаамбыл толору састаабын, кирилэр итиллээччилэрин, көмөлөһөөччүлэрин, норуодунай ааты көмүскээбитинэн өссө төгүл эвэрдэлибин, ситиһии кынаттанан санаабыккыт барыта туолан, ылсыбыккыт барыта табыллан истин, төрүт үгэскист быстыбатын!

Н. АНДРЕЕВА

СҮГҮРҮЙЭ МАХТАНАБЫТ

Ахсынны 2 күнүгэр олус үөрүүлээх күн биһиги дьэ кэргэнгэ буолла. Ол курдук бу Кыайы 70 сыллаах үбүлүйүгэр аҕам, сэри уоттаах кыргыһытын буойуна, Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэри ветерана Дунаев Григорий Иванович «За Отвагу», «За Победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» диэн бойобуой мэтээллэринэн хорсундук охсупт саллаат быһыытынан наҕараадаламмыт. Уонна аҕам Горнайга, үөрэммит оскуолатын оҕолоругар су-

руйбут суругун, хаартыскатын Горнай улуунун «Үлэ күүһэ» хаһыат кылаабынай редактора Василий Ильич Алексеев тус бэйэтин патриотической өйүнэн санаатынан туруорсан, хомуйан онорбут кинигэтигэр киллэрбит. Халың тастаах, ламинированнай илиистээх Новосибирскай куоракка онгоһуллубут бэртээхэй кинигэни аҕабын кытта бииргэ төрөөбүт Терентьев Степан Иванович (аатырбыт «Бөрөһүт Ыстапаан» ааттаммыт кадровай булчут) улахан уола Аркадий Алексеевич Андреев, убай

киһим, булан анаан-минээн бандероллаан ыыпшыта — бубиһиэхэ улахан үөрүү. Аҕам оҕонньор 4 сиэнэ, 12 хос сиэннэрэ, аймахтара, биһиги, оҕолоро Василий Ильичкэ, Аркадий Алексеевичка махталбыт улахан. Онон бу ыстатыйам аҕабын билэр дыно-сэргэтэ биллиннэр диэн бу дойдум «Энсиэли» хаһыатыгар сырдатабын. Салгыы бу кинигэ матырыяалларын билсэргитигэр сыһыарабын.

Александр ДУНАЕВ, Хамаҕатта

БУОЙУН СУРУГУТТАН

1919 с., Октябьрскай, Сталин аат. к-з, 1942 с. Горнайтан барбыта. Калининскай уонна Бастакы Украинскай фронттарга стрелогунан уонна ручной пулеметчиһинэн сэриилэспитэ. 1943 с. муус устар 25 күнүгэр чэпчэкистик, атырдыах ыйын 10 күнүгэр хаҥас илинитигэр ыараханник бааһыран эргиллибитэ. Октябьрскай Сталин аат. к-з председателинэн үлэлээбитэ. 1960 сыллар диэки Намга көһөн барбыта. 1978 с. Намга олорон ыалдыан өлбүтэ. «Хорсунун иһин» мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

Буойун үөрэммит күндү оскуолатыгар ыыпшыт суругуттан: «Баҕар, Эн, кырдыҕас оскуолам, үөрөспит оҕолоргуттан Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэригэ охсуспуттарга анаан стэндэ онорорун буолаарай? Онно анаан бойобуой суол-

ларбын уонна фотокарточкабын ыытабын. Мин 1942 с. атырдыах ыйыгар Дьөгүүр Эбэтиттэн оттуу сылдьан ыңгырыллыбытым. Ыңгырыллыбыттар Атамай оскуолатыгар бараммыт комиссиаламмыптыт, миигин кытта Дунаев Иннокентий Данилович — Түүлээх уола, Обутов, Федоров Илья уола. бааллара. Маҕараска диэри сатыы барбыппыт, онно биһигини массыына тоһуйан ылбыта. (Билигин Маҕараска диэри ким сатыы барыа этэй?).

Мальта станцияҕа үөрэнэн бараммыт, II Украинскай фронтта Орел куораты босхолоонунга кирибиппит, онно Дунаев И.Д., Федоров И.И. өлбүттэрэ, мин бааһыран госпиталга кирибитим. 1943 с. от-атырдыах ыйдыгар Смоленскай, Харьковы босхолоспутум, ити устатыгар 4 ньиэмэни, 2 таанканы суох онорбутум уонна ыараханник

бааһыран дойдубар төннөн кэлбитим.

Дойдубар эргиллэн кэлэн баран, биригэдирирдэр курстарын бүтэрэн холкуоска бырабылыанна председателинэн үлэлээбитим. 1950-1959 сс. Атамай, Октябьрскай нэһиликтэр холбоһууларыгар бырабылыанна председателинэн сылдыбытым. Бөдөңсүйүү саҕана Нам оройуонугар көспүтүм. Билигин Хамаҕатта маҕаһыныгар сэбиэдиссийинэн үлэлибим. Сэригэ ылбыт «Хорсунун иһин», «Германияны Кыайы иһин» мэтээллэрдээхпир.

Күндү оскуолам! Эийгин урут турбут сиргиттэн баара эрэ үс күн тиэйгэрэн аҕалан туруортарбытым. Убаастыыр оскуолам! Үйэлэр тухары кэнги-сырдыы, ыччат дьонго кырдыыккын биллэрбэккэ, хорсуттары иитэ үөрэтэ тур!»

Арай, биир үтүө күн, 1999 сыл диэки, ыкса күһүн Иннокентий Захарович Кривошапкины көрсөн: «Нокоо, хоһоонно суруй эр. Сииттэҕэ бара сылдан сюжет устан кэллим. Омук дыно барса сырыттылар. Доо, собо барахсаны илиминэн туттаран ылыбыт ахан. Дьоммутун да сөхтөрдүбүт быһыылаах. Ону онордохпуна телевизорга көрдөрүөм этэ, онно хоһоон наада. Хоһоонноох буоллаҕына табыллыа да табыллыа», — диэн үйэ-хаайа тутта. Өссө эбэн: «Собо туһунан буолуохтаах», — диэн дапсыйан биэрдэ. Эппитэ эмискэтэ бэрдиттэн эбитэ дуу уонна эбиһээт «собо» диэн аадырыстаммытыттан эбитэ дуу, бэрт кыратык өйдүөмүнэ мунааран турдум. Биир бэйэм собо бөҕөтүн көрөн-көрөн кэлбит киһи буоллаҕым. Илимгэ туптубот собо, кутуругунан лаһыйан, тыы түгэҕэр тэйискэллэ сытара көрүөххэ үчүгэй да буоллаҕа. Өссө 50-60-наахха туптубот буоллаҕына, барахсан, харахпар бу баардык кестөн кэллэ. Этээччи этэн кэбистэ да баран хаалла. Соруга онон бүттэ. Үлэтэ миэхэ хаалла. Хантан, туохтан саҕалыахпын булдумна хас да күн сырыттым быһыылаах. Собо туһунан суруйбуттарын түбөһөн аахпыт да суох. Уопсайынан, булт туһунан суруйдулар ини, элбэх буолуо. Оттон собо туһунан суоҕа чаччы. Сэри, сут сылларыгар саха норуотун айылҕатын көмүс хатырыктааҕа быһаабытын, саха сирэйдээх барыта билэн кэллэҕэ. Ол туһунан ийэлэр, аҕалар, кырдыҕастар кэпсээннэрин истэн улааттаһыт. Ону барытын эргитэ санааммын, собо барахсан ол өнгөтө, саатар, мин хоһооммор кириэн кыратык да буоллар ахтыллан хааллын ээ диэн толкуйтан бу хоһоон сурулуна быһыылааҕа. Хайытыттан харыстаах, Халыс гынар хаһаалаах — Бу мин дойдум собото Маны сибиин мин тото. Саҕаланна да төрөөбүт дойдум маанылаах бастын баайа — собо туһунан тыллар бэйэ-бэйэлэриттэн салҕанан, дьүөрөлөһөн тахсан истилэр.

«СОБО» ХАЙДАХ СУРУЛЛУБУТАЙ?

Кыһыл искэх, хара ол Олус-олус миннигас, Хантан кэлэн тэнгэһиэй Манна, ама, хайа ас...

Кыра тэттик хоһоон оҕото сурулла охсон хаалла. Ыанньытан уонча күн илдэ сырыттым. Эптим, көннөрдүм. Кылгас, кыра гынаар диэбиттэрэ. Ол иһин уһаппатым. Илдээн биэрдим, көрдөрдүм. «Барыа», — диэн буолла. Онтон нөҕүө сыл саҕа-тыгар, тохсунньуга дуу, олунньуга дуу били сюжетпытын телевизорунан дьэ көрдөрдүлэр. Иннокентий Захарович сюжеттын ис хоһоонун кэпсээтэ, хоһоону бэйэтэ аахта. Куһаҕана суох биэри буолта.

Күөх экранга айылҕа барахсан олус да көҕөрөн киэркэйэн тупсан кестөр. Күөлгэ илими көрүү, илимтэн бөдөн соболору араары — барыта үчүгэй. Онтон мин бири өйдөөн хаалбыппын. Үүчээннэригэр кэлэн, күстэнэ-астана сылдьан, түннүктэрин көрдөрөллөр. Түннүктэрэ икки хос араамалаах. Ол икки ардыгар бырдыа бөҕөтө кириэн хайтарбыт. Түннүк ортотунан, дьэ, киһи салла көрөр харгыныата. Аата, мустар да буолар эбиттэр. Мин сайын хоту Усуяана оройуонугар сылдыбытым. Ол дойду бурдаҕа диэн туохха да тэнгэмэт алдырхайа. Онтон бу Сииттэ кизээ хаалсыбат бы-

һыылааҕа... Ити итинэн ааста. Үчүгэй да, куһаҕан да диэбэтилэр. Ол сырыттаһытына «Собобут» тылыгар Александр Григорьевич Дунаев аны мелодия суруйан, ыллаан эйээрэн турда. Күһүгэ хаста да звоннуур, хас улартыҕаҕын айы телефонна ыллаан биэрэр. Көннөрү истэн эрэ кэбихэбин. Ырыа өттүгэр айылҕаттан туох да бэриллэбэтэх буолан, сыана быһан, туох да дирир суох. Тиһэҕэр, син матыһыт суруллан, дыон сэнээриттин ылан, билигин да, уонча сыл буолла, ыллана сылдьар. Кэбээйи улуунун ветераннарын ансаамбыла олус үчүгэйдик толорбутун Сангаарга бара сылдьан истибитим. Саха суруйааччыларын бырабылыаннатын председателэ, народнай поэт Мигалкин Иван Васильевич «Собону» табыллыбыт суруйуунан сыаналаабыта.

Улахан махтал Александр Григорьевичка, хоһоон ырыа буолан көттөбүнэ дыон сүрүөҕү кымы саҕар, үйэтэ уһуур, киһиттэн киһиэхэ бэриллэн тарҕанан бардар бара турар. Ол улахан өнгөтүн иһин. Аны, бэйэтэ үгүс улуустарга сылдьан ыллаан, дыону сөхтөрдө да, соһутта да. Хайахтарай, бары билэр соболоро ырыа буолан ылланарын истибэтэх дыон.

Аны, ол «соболорбут» кыра саастаах оҕолорго Гаврильева диэн автор мелодиятыгар эмиз ырыа буолан, клип онгоһуллан, кынаттана-кынаттана көттүлөр, республика күөх экраныгар элбэхтик көрдөрдүлөр. Онтон мин, автор киһи быһыытынан, дынгнээхтик үөрэбин. Аны, хореограф Александр Окоёмов «Мичээр» ансамблынан үңкүү туруоран сценаҕа үңкүүлэтэ сылдыбыта. Ону эмиэ астына көрбүппүт.

Иннокентий Захарович хайан тыл көтөбүн таба тайаннаҕа буолла. Итини этэн эрдэхтэрэ: «Туох барыта кыраттан саҕаланар, дуона суохтан», — диэн.

Андрей КОБЯКОВ, поэт, СС суруйааччыларын союзтарын чилиэнэ

ПУШКИН КУҢҮНЭ

Улуу Пушкин дьыл түөрт кэмттэн күһүнү ордорор этэ. Күһүнгү кэмгэ ордук кини ийиитэ кириэрэ, элбэхтик, таһаарылаахтык айара. Ол курдук Болдино диэн дэриэбинэҕэ 1833 сыллаахха бэрт элбэх айымньылары суруйбута. Ол иһин ол күһүнү литератордар «Болдинское чудо» диэн ааттабыттар. «Осень» диэн хоһоону эмиэ онно суруйбута. Ону баллырдан тылаастаабытым маннык буолла.

КУҢҮН

Номнуо алтынны — хатын чараң
Тиһэх сэбирдэхтэрин лабааттан тамныыр;
Добдурҕа буолла — дыбардар аргыйан.
Арай миэлинсэ үрүйэтэ чарыһыыр.
Көлүйэ турда; ыалым үөр ытынан
Оруос кэнчээритин үлтү тэбистэрэн,
Ыраах ыырдарга бултуу аттанна,
Ыт үрүүтэ дууй тыаны уйгуурта.

Курус да кэм! Харах абылана!
Биһирибин айылҕа кэриэс кэрэтин,
Таптыбын сиздэрэйдик кэхтэ барарын,
Хаҕдан, кыһыл көмүс киэргэллээх тыаларын,
Тыаҕа тыал куугунун, чэбдик салгынын,
Харана долгунунан халлаан сабылларын,
Кырыалаах кыһын ыраахтан саанарын.

Күһүн аайы мин хаттаан тыллабын;
Миэхэ туһалаах ээ нуучча тымныыҕа:
Эмиэ күүһүрэр олоххо тардыһыым:
Арыт уйгуурабын, арыт аччыктыбын;
Үөрэ чэпчээн хаан оонньуур сүрэхпэр,
Баҕа санаам күүрэр — дьоллоохпун, эдэрбин,
Олодум уруйданар — онук мин этим-сииним.
(Баалааман мин туһата суох кэпсээмин)

Миэхэ ат бизрэллэр, кини миигинниин
Силэ сахсыллан, сизилинэн айанныыр,
Түөрт түөрэм туйаҕа кылбаһыны элэнниир,
Тон суол доргуйар, муус тостон лыңкыныыр.
Кылгас күн умуллар көмүлүөк оттуллар,
Ардыгар дьэ иһин күлүмнүү сырдатар,
Ардыгар мөлтүүр да — мин онно аҕабын,
Дууһабынан үһүн-киэн толкуйга түһэбин.

СЭКИ тылаастаа

Дьини онно билбитим

Устар үһүн олохпор
Хаста-хаста ат арҕаһыгар,
Хаста-хаста өрөҕөтүгэр
Умса-төннө түспүшпэр,
Өйүм-санаам өрөгөйүгэр,
Өлөр-төннөр төлөнүгэр
Төбөм оройунан түспүшпэр,
Төлөбүрдүк сүүрбүшпэр,
Сорсунаах соботоох суор,
Суол тоҕойугар олорбутун.
Тонг эккэ эн үөрэр
Тойон оруолун толорбутун.
Буруйдааппын эийгин
Буурҕа-силлиэ тиһигэр
Тардыалаһар тэһиммин
Тарбахтарым туптатабар.
Чэйи итинни иһиниэр
Баай байанайым дьэитигэр.
Баламат хорсун сырыбар
Чэбдигирэ хаамыбар.
Баардаах тылым кыһытыгар
Кыһын-сайын кырырыбар,
Бастын атым охтуутугар
Кыһахаммыт омуммар.
Сатаҕай быстах олодум,
Хаста мөбүн халбарыдың?
Суорум, көрөн олоноронун
Хараххын быһа симмэхтэтинг.
Сатамтатах сылларбар,
Саакка бааллар остуолбабар,
Дьинкэй быһыны сирбитим,
Дьингин онно билбитим.
1.11.2015 сыл.

Соботоох сорсунаах сур бөрө
Соһула хаалларбыт сор суола,
Хойгуолаах баһымны тут-
тулар,
Харанга халлаанга сурулар.
Оспурдаах сыралаах сырыыҕа
Тайҕабар сур бөрөм соботоох.
Такымга охсулар тырыыҕа
Сурулар суругу сопотоох ...
**Я.П. НЕУСТРОЕВ, Уодэй,
27.10.2015 сыл.**

Хомус тыаһа

Дьэирэй, дьэирэй, хомуһум,
Кэрэ тыаскынан лыңкынаан,
Удьуор оһуор онгостон
Оҕолору үөрдэнгин.
Чугдаар, чугдаар, хомуһум,
Дьикти кэрэ тыаскынан,
Дойдулары кэрийэн
Чугдарабын өрүүттүн.
Хомуһум, хомуһум, эн тыаскын
Истэммин күлэбин, үөрөбин,
Ыллыбын- туйабын,
Сырдыкка көтөбүн.

**Е.М. Шапошников аат.
Хамаҕатта орто оскуолатын
6 кылааһын үөрэнээччитэ
Дайаана ПОПОВА,
2015с.**

Хомус тойуга

Кэрэ тыастаах хомуһум,
Тыаһаа, тыаһаа кэрэтик,
Таптыгы истэр хомуһум,
Кэрэ тойуккунан оонньоо.
Истэбин олонорон,
Лыңкынас тыаскын.
Сүрэхпин таарыйдың,
Дууһабын уоскутаҕын.
Эн кыһаһхын истэн,
Алгыскын таайан,
Мин дьоллонобун,
Оҕолу үөрөбүн.

**Е.М. Шапошников аат.
Хамаҕатта орто оскуолатын
6 кылааһын үөрэнээччитэ
Анжела МУХИНА,
2015с.**

Хомус барахсан

Дьүрүһүй, дьүрүһүй хомуһум,
Лыңкыр, лыңкыр тыаскынан,
Дьону үөрдэ эрэ тур,
Таптыгы истэр хомуһум.
Таптагы таайтарабын,
Сороҕор хомойон,
Ытамныһыан ылабын.
Тэңгэ үөрүөххэ-көтүөххэ,
Үчүгэйи эрэ кэпсээххэ,
Хомуһум барахсан.

**Е.М. Шапошников аат.
Хамаҕатта орто оскуолатын
6 кылааһын үөрэнээччитэ
Нарыйаана ВИНКУРОВА,
2015с.**

Соппоккун

Тыал иһинэрэр,
Тиһии тиһэр
Соботоох сур бөрөҕө
Суола суох тайҕаҕа.
Итини сылаас хаан,
Ситэ охсор санаан.
Соргулаах түөрт атах,
Сырааннаах ингэ айах.
Харанга халлаан сырыс,
Хааны сырсар тиис.
Таптыгы көрөр сырдык сулус
Тааска ытта, эн тулус.
Эн соботоох бөрөбүн
Санаадыгтан өлөбүн.
Суола суох сиринэн
Сүүр баҕар тэлинэн.
Барабын, барабын,
Барахсан, эн ханна тиһэйиң?
Түүннэри улуһа тиһэйиң,
Түрүлүөн олоххо сылдыабын.
Ситтэрбэт ый тыгар,
«Ситтинг дуо?» - ыйытар.
Эн дьылдан тонг мууска,
Энэлий, ол эийэхэ музыка.
Таһырды тыһырдыс тымныыҕа
Түһүүгүн, көрөбүн күн бүгүн.
Тыһыннаахтыгы эн миигин сөрүүгүн
Табыллыах халбархай сырыыҕа.

Соторутаадыта Горнай улуунун Бэрдьгэстэжэр Д.И. Никаноров аатыгар мас тардыһыга өрөспүүбүлүкэ сылы түмүктүүр биир күүстээх күрэхтэһитэ буолан ааста.

Лоу-Кик көрүнгө 2000-2001 с.т. уолаттарга 45 кг Гена Черноградская (Хамафатта оск.) — 3 м., 51 кг Гурий Протопопов (Партизан оск.) — 1 м. Тренер — Г.Е. Терентьев. 42 кг Антон Винокуров (Үөдэй оск.) — 1 м., 57 кг Айтал Данилов (Үөдэй оск.) — 2 м. Тренер — А.М. Овчинников.

биһиги эдэр кэскиллээх боксердарбыт Иван Дмитриев (Юшков) (Хамафатта), Антон Винокуров (Үөдэй) кыттар быраабы ыллылар.

Бу ааспыт өрөбүл күннэригэр Дьокуускай куорат «Модун» СК мас-рестлингэ «Сага ааттар»

РОССИЯ КУБОГАР КЫТТАРГА БЫРААП ЫЛЛЫЛАР

Күрэхтэһиңгэ өрөспүүбүлүкэбэ биллэр ааттаах-суоллаах мадьынылара бары кэриэтэ мустан горнайдарга үчүгэй түһүлгэни бэлэхтээтилэр. Манна биһиги улуустан 8 спортсмен баран күүстэрин холостулар уонна күрэхтэһии түмүгүнэн 5 мэтээли дойдуларыгар аҕаллылар. Эр дьонго 84 кг Анатолий Гладков — 2 м., бэтэрээннэргэ 75 кг Василий Иванов — 1 м., кэрэ анардарга 50 кг Мария Протопопова — 2 м., 55 кг Елизавета Тарабукина — 3 м., 70 кг Анна Фрунзе — 3 м.

Сэтинньи 21-22 күннэригэр Дьокуускай куорат «Триумф» сыннаалан киинигэр кикбоксингга республика кубога буолан ааста. Өрөспүүбүлүкэ 3 улуустарыттан, ону тэнэ Дьокуускай куораттан «Бэдэр», «Мохсоҕол», «Хотой», «Кут-сүр» клубтар уонна Дьокуускай, Алдан, Ньурба, Бүлүү куораттартан 95 спортсмен кытынна. Кикбоксинг биир ыарахан көрүнүнэн буолар, ону ол диэбэккэ биһиги улуустан элбэч боксаҕа инники эрэллэрибит олус үчүгэй кирииллэри көрдөрөн элбэч мэтээли илдьэ кэлтилэр.

Кыра саастаах уолаттарга (2002-2003 с.т.) фулл-контакка Хамафатта орто оскуолатыттан Иван Дмитриев (Юшков) кыайыһылааһын табыста.

К-1 көрүнгө 1998-1999 с.т. уолаттарга 51 кг Данил Алексеев (Үөдэй) — 3 м., 57 кг Афоня Эверстов (Үөдэй) — 3 м., 63,5 кг Женя Охлопков (Үөдэй) — 3 м. Тренер — А.М. Овчинников. 57 кг Юрий Атласов (Партизан) — 3 м. Тренер — Г.Е. Терентьев. Улахан дьонго биһиги биир дойдулаахпыт Николай Бетюнская (ОМОН) МВД-лар хамаандаларыттан кирисэн иккис миэстэ буолары ситистэ.

Иркутскайга буолуохтаах Россия кикбоксингга кубога

диэн Баһылай Манчаары өрөспүүбүлүкэ саха национальнай көрүнүнэн сыантырын бириинигэр улахан ыһыһылаах-хаһыһылаах күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ өрөспүүбүлүкэ 16 улуунуттан, Дьокуускай куорат бэйтин иһиттэн барыта 209 спортсмен икки күн устата эрийсиллээх кирииллэри көрдөрдүлэр. Бу улахан түһүлгэбэ биһиги улуустан 36 уон аҕыс саастарын толору сиппит оту-маһы кытта өрө туста сылдыр эдэр мадьыныларбыт күүстэрин холостулар. Олортон бириистээх миэстэлэри ыллылар: 84 кг Руслан Ядреев (НПК) — 2 м. Тренер — Ю.А. Эверстов, 84 кг Андрей Тюнгорадов — 3 м., 84 кг үөһэ Олег Барашков — 3 м.

Сэтинньи 21 күнүгэр Ленскэй нэһилиэк КСК саалатыгар волейболга дьахталлар хамаандаларыгар А.А. Гаврильев аатынан 3 өрөспүүбүлүкэтээҕи тыа нэһиликтэрин хамаандаларын сүүмэрээһингэ аналлаах күрэхтэһии буолан ааста. Улуус нэһиликтэриттэн 6 хамаанда кытынна. Күрэхтэһии түмүгүнэн кыайыһылаах хамаандаларынан буоллулар: Хамафатта — 1 м., НПК — 2 м., Бастакы Хомустаах — 3 м.

ТЫҢААҢЫННААХ КҮРЭХТЭҢИИЛЭР

Бу ааспыт өрөбүл күннэригэр Таатта Харбалааҕар гирэ спордун федерациятын кубогун ылар иһин күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ Өрөспүүбүлүкэ улуустарыттан 10 күүстээх хамаанда кыттыны ылла, бу күрэхтэһиңгэ Нам улуунуттан ситэтэ суох хамаанда баран 7-с миэстэ буоллулар, ол эрэн биридиилээн ыһааһыннарга ситиһилэр үчүгөйдөр, ол курдук оҕолорго: 65 кг. Егоров Алгыс — 1 м.; улахан дьонго: 63 кг. Окоёмов Иннокентий (РФ спордун маастара) — 1 м., 78 кг. Баишев Дьулус — 3 м. буоллулар.

Ахсынны 5-6 күннэригэр ырыаҕа ылламмыт, хоһоонго хоһуллубут, сардааналаах кытыллардаах кыс Аммаҕа «Амма хапсаҕайа» буолан ааста. Бу күрэхтэһиңгэ биһигиттэн анардас Өрөспүүбүлүкэбэ эр буолбакка Россияга тийэ аатын ааттапыт спорт маастара Игорь Софронеев күрэхтэһии мунутуур кыайыһылааһын быһаарар кирииллэри өрөспүүбүлүкэ ааттаахтарын кэннигэр хааллартаан «Амма хапсаҕайа» мунутуур кыайыһылааһын аатын ылла.

Дьокуускай куоракка «Дети Саха-Азия» МДФ бириинигэр 15-с төгүлүн боксаҕа 2002-2003 с.т. оҕолорго күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ Нам улуунуттан 9 боксер уолаттарбыт кыттан, үчүгэй кирииллэри көрдөрөн 5 мэтээли түөстэригэр илдинилэр. Ол курдук 38,5 кг. Новгородов Витя — 3 м., 44,5 кг. - Эверстов Максим — 2 м., 43 кг. - Слепцов Витя — 2 м., 52 кг. - Павлов Миша — 2 м., 68 кг. - Сергеев Антон — 1 м. Манна таһынан Слепцов Витя «За волю к победе» анал бириис хаһаайынын буолла. Боксаҕа инники эрэллэрибитин бу улахан сити-

һиилэринэн эбэрдэлибин. Кэлэр өтүгэр өссө да үрдүктэн үрдүк ситиһиилэргэ дабайан истиннэр.

Ахсынны 5-6 күннэригэр И.Е. Винокуров аатынан Намнаабы педагогическай колледжга волейболга НПК Кубога күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ 9 уолаттар, 6 кыргыттар хамаандалара — барыта 120 спортсмен кытынна. Икки күннээх хатыһылаах ооньуу түмүгүнэн кыргыттарга: Хамафатта — 1 м., НПК — 2 м., 1-Хомустаах — 3 м.; уолаттарга: Хамафатта — 1 м., Хатын Ары — 2 м., НПК — 3 м. ыллылар. Кыргыттары, уолаттары холбоон уопсай түмүккэ Хамафатта хамаандата — 1 м., НПК хамаандата — 2 м., Хатырык — 3 м. табыстылар.

Ахсынны 5-6 күннэригэр Хамафатта нэһилиэгин «Эрчим» спортивнай комплекса Сидоров Е.П. - Пеле кэриэһигэр 15-с төгүлүн мини-футболга Өрөспүүбүлүкэтээҕи күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ Сидоров Е.П. дьыно, мини-футбол федерацията бастаабыт хамаандаҕа убаһа бириис туруоран атын улуустартан, куораттан — барыта 12 хамаанда 120 спортсмен мустан, икки күнү быһа сүрдээх эрийсиллээх, бүтэһигэр баал тэннэһэн пенальти тэби биһаарытыгар тийэ баал аахсан кыайыһылаахтары быһаарда. Күрэхтэһиңгэ анардас Дьокуускайтан 5 хамаанда «Торнадо», «ЦАО» ФК, «Экспресс», «Албан», «Никостратос» ФК, «Мүрү-2» - Уус-Алдан, «Дьыгын» ФК - Хаҥалас, «Бэрдьгэс» ФК - Горнай, Намтан 4 хамаанда: «Гюс» - Нам, Аппааны, «Илин мыраан» - 2-Хомустаах, «Легион» - Хамафатта. Икки күннээх сыралаах кирииллэри кэнниттэн «Гюс» ФК (Нам) 1 м., «Мүрү-2»

МФ (Уус-Алдан) 2 м., «Дьыгын» ФК — Хаҥалас 3 м. буоллулар. Бастаабыт «Гюс» Нам хамаандаҕа убаһа бириис хаһаайынын буолбутунан уолаттарбытын эбэрдэлибит. Манна таһынан, спонсордар көмөлөрүнэн олус элбэч номинация олохтонно: «Лучший защитник» анал аакка Острелин Кузьма («Дьыгын») тигистэ. Бириини «Айстрой» (Сотовый телефон) дир. Николаев А.Д. олохтоото; «Лучший бомбардир» - Пестряков Дьулус («Гюс»). Бириини «Перелетные птицы» турагентствота 5000 тыһ. солк. сертификат дир. Сидорова А.Е. туруорда; «Лучший вратарь» - Лебедев Валентин («Гюс»). Бириини ИП Кириллин В.В. кухоннай комбайн туруорда. «Лучший нападающий» - Кузьмин Сергей («Бэрдьгэс»). Бириини «Электра» маҕаһын дир. Винокуров И.Н. олохтоото. «Лучший игрок» - Тролуков Егор («Мүрү-2»). Бириини «Перелетные птицы» турагентствота 5000 тыһ. солк. сертификат туттарда. «Ветеран спорта» - Скрыбин Сергей («Мүрү-2»). Бириини «Алроса» ЯПТА-тан 5000 тыһ. солк. сертификат тутта. «Перспективный игрок» - Ядрихинский Миша («Гюс») «Энсиэли» такси сулууспата (нач. Кутуков. Р.А.) бириистэрин ылла. «Лучший судья» Аргунов Григорий («Легион») буолла. Бириини туруорда АНО, «Урожай» ДВСО туттарда. «За возрождение ФК «Гюс» - Попов Кирилл («Гюс»). Бириини Сидоров Е.П. - Пеле табаарыстара олохтоотулар.

Спонсордаабыт бары терилтэ салайааччыларыгар спортсменнар, «Лидер» МАУ ЦС (дир. Яковлев И.В.), Нам улуунун спордун уонна физическай культура управлениетын (нач. Иванов П.Г.) аатыттан итиистин махталбытын тиэрдибит. Бу курдук өрүүтүн даҕаны спорду өйдүүр-өйүүр дьон баар буоланнар спорт сайдар, үрдүк чыпчаалларга тахсар.

«УОЛАТТАРБЫТЫҢ ЭБЭРДЭЛИЭХХЭЙИҢ!»

Сэтинньи ый 21 - 22 күннэригэр Дьокуускай куорат «Дохсон» сыннаалан киинигэр остуол тенниһигэр бэтэрээннэргэ өрөспүүбүлүкэ чемпионата буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ 112 спорт бэтэрээннэрэ кытыннылар. Биһиги улуустан бу күрэхтэһиңгэ 60-тан үөһэ саастаахтарга Евдокия Староватова 1 миэстэни ылла, Елизавета Матвеева 2 миэстэ буолары ситистэ. Мунутуур кыайыһылаабы быһаарар күрэххэ дьахталларга барыта 17 спортсмен кириибиттэн күрэх мунутуур кыайыһылааһын Ольга Калачикова-Яковлева (Дьокуускай) буолла, 2 миэстэ — Евдокия Староватова (Нам). Ахсынны ый 3-5 күннэригэр остуол тенниһигэр биридиилээн уонна хамаанданан бастыыр иһин дьахталлар уонна эр дьонноор икки ардыларыгар өрөспүүбүлүкэ күрэхтэһиңгэ ытыттылар. Намнар, кытаатын, бастынар ахсааннарыгар кириирдии онгостун.

Сэтинньи ый 28 күнүгэр Хамафатта «Эрчим» СК волейболга күрэхтэһии буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ 7 хамаанда кыттыны ылла. Күрэхтэһии түмүгэ манньк буолла: уолаттарга Хатырык — 1 м., Хаҥалас (Булгуньахтаах) — 2 м.; кыргыттарга Хамафатта — 1 м., Хаҥалас (Нөмүгү) — 2 м. Бу бастаабыт хамаандалар бу ыйга буолуохтаах 3-үс өрөспүүбүлүкэтээҕи тыа нэһиликтэрин А.А. Гаврильев аатыгар буолуохтаах күрэхтэһиңгэ кыттар быраабы ыллылар.

Соторутаадыта Москва куоракка аан дойду мас-рестлингэ 3-үс этаба буолан ааста. Күрэхтэһиңгэ 20-тэн тахса дойдуттан, бу сага аан дойдуга сайдан эрэр көрүг диэбэккэ, сүрдээх элбэч аан дойду күүстээх мадьынылара мустан күүстэрин - кыахтарын холостулар. Биһиги улуустан бу улахан аан дойду түһүлгэтигэр Гладков Анатолий, Константинов Сергей кыттыны ыллылар. 80 киилэ ыһааһыннаахтарга 10 аан дойду ааттаахтара кириибиттэриттэн барыларын кыайан Гладков Анатолий аан дойду Чемпиона буолла. 70 киилэлээхтэргэ Константинов Сергей тэннээҕин булбата. Уолаттарбытын бу улахан сүдү кыайыһыларынан Нам улуунун бары спорду сэнээрээччилэрин ааттарыттан эбэрдэлиэххэйин, баҕарабыт туох баар бары күн сириин үтүөтүн-кэрэтин, кытаанах дорубуйаны, тус олоххугутар дьолу-саргыны, дьиз кэргэннитигэр чөл олоҕу.

Сэтинньи ый бүтэһик өрөбүл күннэригэр Ирландия Дублин куоратыгар гиревой спорка аан дойду чемпионата буолан ааста. Бу улахан аан дойду чемпионатыгар Нам улуунун өрүс унгор сыгар кыракый Арбын бөһүөлөгиттэн сөгүмүрү күүстээх кэрэ анарбыт Ким Наталья кыттан аан дойду гиревой спорка чемпионатын «үрүн көмүс призера» албан ааты ылбытынан эбэрдэбитин тиэрдиэххэйин.

Сэтинньи ый бүтэһик өрөбүл күннэригэр КСК-ҕа Нам улуунун комплекснай спартакиадатын икки көрүнгэр ким инники күөнгө тахсар быһаарыһаах кирииллэрэ буолла. Гиревой спорт күрэхтэһиитигэр улуус нэһиликтэриттэн 9 хамаанда, 98 спортсмен мустан нэһиликтэрин чиһин көмүскээтилэр. Комплекснай спартакиадаҕа 18 спорт көрүнгэ кирибиттэн 17 көрүнгэр күрэхтэһии бүттэ. Ааспыт 15 көрүн түмүгүнэн Ленскэй нэһилиэк бастаан испитэ, ол иһинэн баран, бу буолан ааспыт икки көрүнгө, хомойуох иһин, үс иһигэр кирибэтэ, ити түбэлтэтигэр 17 көрүн түмүгүнэн 39 очкону ылан Хамафатта уонна Ленскэй тэбис тэннэ иһэллэр, кинилэртэн 10 очконан хаалан Хатын Арылар иһэллэр. Кыра нэһиликтэргэ лаппа сырдыктаах бастаан иһэр 2 Хомустаах, иккис Бөгүн, үһүс Никольскай, манна Никольскай нэһиликтэргэ саҕа спорт инструкторынан талыллан үлэлээн эрэр Герасимова Надежданы хайҕааха эрэ наада, кини кирибэттэн ылата Никольскайга спорт үлэтэ быдан сэргэхсийдэ, кини иннигэр испит Таастаах, Арбын, Көбөкөн нэһиликтэрин иннилэригэр түстэ. Билигин ким инники күөнгө тахсарын быһаарар бүтэһик көрүн волейбол хаалла, финиш кэллэ, кытаатын!

Фитнес-аэробика көрүнгө барыта 6 хамаанда, 46 имигэс илиилээх-атахтаах кэрэ анардарбыт күрэхтэстилэр. Бу спорт көрүнгүн быһыытынан эмиз мээһэ киһи кириэн күрэхтэспэт ыарахан көрүн, анардас сүдөйствота да мээһэ киһи кириэн быһаарбат көрүнгэ. Онон анаан куораттан СВФУ аэробикаҕа сборнай хамаандатын чилиэннэрэ, Дальнай Восток призера, өрөспүүбүлүкэ хас да төгүлүлээх чемпионнара Нь.В. Лебедева, К.С. Семенова биһиги көрдөһүүбүтүн ылынан кэлэн бу күрэхтэһиитигэр кыайыһылаахтары быһаарыһаа, барыта этэннэ аһарыгар улахан көмөнү онордулар. Онон олохтоох хаһыат нөгүө кыргыттарга барда махтал тылбытын тиэрдибит. Бу күрэхтэһиңгэ Хамафатта 1 м., Хатын Ары 2 м., 1 Хомустаах 3 м. тахсан үс иһигэр киридилэр.

Сэтинньи 28 күнүгэр Нам улуунун тыатын хаһаайыстыбатын «Энсиэли Быйаҥа-2015» ас-үөл дьаарбанкага кыэн далаһыннаахтык ытытылына. Улуус нэһиликтэриттэн барыта 8 нэһилиэк үрдүк тэрээһиннээхтик онгостон кэлбиттэр, киһи кэрэхсирэ дьин — баар эһин араас оригинальнай онҕоуулаах, киһи анардас сибээһэ эрэ илдьэ сылдыһах кэрэттэн кэрэ көстүүлээх бүлүүдэлэр кытта бааллар. Аны туран манна ас эрэ буолбакка араас көстүүлээх таҥас-сап, ырыа-тойук, спорт үс көрүнгэр күрэхтэһии кырдык да киһи сүргэтэ көтөүллэр сэргэх быһаарыһааҕа буолан ааста. Спортивнай күрэхтэһиилэр түмүктэрэ манньк: армрестлингэ Казаренко Сергей (Ленскэй нэһ.) - 1 м., Семенов Сергей (Х-Ары) - 2 м., Уваровская Петр (2 Хомустаах) — 3 м.; дартска Михайлова Туяра (Бөгүн) — 1 м., Свинобоева Майя (Модут) — 2 м., Ушицкая Сардана (Хамафатта) — 3 м.; канат тардыһытыгар Ленскэй нэһилиэк — 1 м., Хатын Ары — 2 м., Модут — 3 м. Уопсай түмүккэ үс көрүн түмүгүнэн бастакы миэстэбэ Ленскэй нэһилиэк, иккискэ Хатын Ары, үһүскэ Модут табыстылар.

Уопсай Дьаарбанка түмүгүнэн туох баар көрүнгү барытын киллэрэн туран, ас-үөл күрүбэ буоллун, ырыа-тойук, таҥас-сап, спорт, Ленскэй нэһилиэк бастакы миэстэни ылан, 150000-лаах «Сертификатынан» наҕараадаланна, иккис буолбут Хатын Ары нэһиликтэргэ 100000-лаах, үһүс бириистээх миэстэбэ тиксибит 2 Хомустаах нэһиликтэргэ 50000-лаах «Сертификаттар» туттарылынылар. Дьэ, ити курдук Дьаарбанка араас күрүбэр бастаабыттар илии тутуурдаах, өттүк харалаах үөрэн-көтөн тарҕастылар.

Понедельник, 14 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.20 Контрольная
закупка 12+

Вторник, 15 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.00 Контрольная
закупка 12+

Понедельник, 14 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Та-
атта ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый
день 6+

Вторник, 15 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Ха-
нгалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый
день 6+

18.45 Давай поженим-
ся! 16+
19.50 Пусть говорят 16+
21.00 Время
23.40 Вечерний Ургант 16+

Среда, 16 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.15 Контрольная
закупка 12+

Четверг, 17 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 17.30,
03.00
Новости
09.10, 14.05 Контрольная
закупка 12+

сэхэнэ 6+
18:45 Күнчээн 6+
19:00 Саха Сирэ 12+
19:15 Болҕомто киини-
гэр 6+

Среда, 16 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Ма-
рыкчаан ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый
день 6+

Четверг, 17 декабря

06:30 Дойдум дьоно (Хо-
тун Булүү ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый
день 6+

18.00 Пресс-конферен-
ция Президента РФ В. Пу-
тина. Прямая трансляция
21.00 Время
21.30 Т/с «Петля Несте-
рова» 12+

Пятница, 18 декабря

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00 Но-
вости
09.10 Контрольная за-
купка 12+

Суббота, 19 декабря

06.00, 10.00, 12.00 Но-
вости
06.15 Х/ф «Ночные лас-
точка» 12+

17.20 Угадай мелодию 12+
18.00 Вечерние новости
18.20 Кто хочет стать мил-
лионером? 12+

Понедельник, 14 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Воскресенье, 20 декабря

06.00, 10.00, 12.00 Но-
вости
06.10 Т/с «Ночные лас-
точка» 12+

Понедельник, 14 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 15 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Понедельник, 14 декабря

12.30, 17.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
17.20, 18.00
Новости

Среда, 16 декабря

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
18.30
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

Вторник, 15 декабря

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
18.00, 21.00, 22.00
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

18.15 Прямой эфир 16+
20.50 Спокойной ночи,
малыши!
21.00 Т/с «Тайны след-
ствия-15» 12+

Среда, 16 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Четверг, 17 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
21.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Понедельник, 14 декабря

01.10 Профессиональный
бокс. Ронда Роузи против
Холли Холм 16+

Среда, 16 декабря

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
18.30
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

Четверг, 17 декабря

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
18.00, 21.00, 21.35
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

14.50 Т/с «Земский док-
тор» 12+
15.50 Прямой эфир 16+
18.00 Пресс-конференция
Президента РФ В. Путина.
Прямая трансляция
22.00 Т/с «Тайны след-
ствия-15» 12+

Пятница, 18 декабря

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00,
17.50, 20.00 Вести
09.55 О самом главном 12+

Суббота, 19 декабря

04.45 Х/ф «Монро» 16+
06.35 Сельское утро 12+
07.05 Диалог 12+

(Россия) - Ференбахче
(Турция). Прямая транс-
ляция
03.30 Волейбол. Лига
чемпионов. Мужчины.
Динамо (Россия) - Зира-
атбанк (Турция) 16+

Пятница, 18 декабря

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
22.05
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

Суббота, 19 декабря

12.30 Профессиональ-
ный бокс. Д. Шафиков
(Россия) - Р. Бартелеми
(Куба). Прямая трансляция
из США

10.25 Личное. Борис Клю-
ев 12+
11.20 Две жены 12+
12.20, 14.30 Д/ф «Иллю-
зия счастья» 12+

Воскресенье, 20 декабря

05.50 Х/ф «Где находится
нофелет?» 12+
07.30 Сам себе режис-
сёр 12+

Прямая трансляция из
Швейцарии
00.00 Лыжный спорт. Ку-
бок мира. Спринт. Свобод-
ный стиль. Финал. Транс-
ляция из Италии

12.30 Дублер 12+
13.00, 14.00, 15.00, 16.00,
22.05
Новости
13.05 Ты можешь боль-
ше! 16+

Воскресенье, 20 декабря

12.30 Профессиональ-
ный бокс. Л. Ортис (Куба) - Б.
Дженнингс (США). Пря-
мая трансляция из США
15.00, 17.00
Новости
15.05, 23.05, 06.45
Все на Матч! Прямой эфир.
Аналитика. Интервью.
Эксперты
16.00 Вся правда о... 12+

ДОРОБУЙА ХАРЫСТАБЫЛЫН МЭКТИЭТЭ - «САХАМЕДСТРАХ» ПОЛИҤА

Киһи олоҕор чэгиэн дороубуйа улахан суолталаах. Ханьык эрэ кэмгэ, ыксаллаах түгэн күүппэтэх-үйбэтэх өттүгүттэн тирээн кэлэр. Онон, медицинскэй өгөнү туһаныыга хайаан даҕаны страховка баар буолара ирдэнэр. Хас биридди киһи ону эрдэттэн толкуйданан, бэйэ дороубуйатыгар эппизитинэстээхтик сыһыаннаһара ордук.

Онон биһиги ыйытыктарбытыгар «Сахамедстрах» улуустааҕы салаатын үлэһитэ Гоголева Наталья Борисовна хоруйдуур. Нэһилиэнньэттэн маньык хабааннаах ыйытыктар күннэтэ кирирэллэр. Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһыны оготторуу туһунан эбэтэр өгөлөр, эминэн хааччыллыы боппуруостарыгар хампаанна быһа линиятыгар 8-800-200-14-03 төлөпүүн нүөмэригэр эрийиэххэ сөп. Эбэтэр «Сахамедстрах» улуустааҕы филиалыны офийыгар толору сонуну иһитиннэрэллэр.

Медицинскэй полис тугу мэкцилирий?

Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһыны полиһа киһиэхэ бүтүн дойдуну үрдүнэн уонна Саха сиригэр медицинскэй страховкалааһыны программатыгар киирэр босхо медицинскэй өгөнү туһанар быраабы биэрэр. Манна:

- аан бастакытын оҕоһулар медицинскэй-санитарнай уонна профилактикалыыр көмө;

- суһал медицинскэй көмө (санавиацияттан ураты);

- анал медицинскэй көмө (үрдүк технология туһаныллар);

- диспансеризация, профилактикалыыр көрдөрүүнү;

- медицинэ кииннэригэр чөлүгэр түһэри хайыскаларга;

- репродукциялыыр технология (ЭКО);

- стационарнай эмтэниигэ босхо эминэн хааччыллыы кирирэллэр.

Бу туһунан сиһилии медицинскэй страховкалааһыны территориятааҕы программатыгар ыйыллар.

«Сахамедстрах» полиһа Саха сиригэр эрэ туһаныллар дуо?

Суох, «Сахамедстрах» государственной медицинскэй хампаанна полиһа Российской Федерации үрдүнэн туһаныллар. Докумуон биэр кэлим федеральной көрүнгэ олоҕуран оҕоһулар. Бары страховкалыыр тэрилтэлэр нэһилиэнньэ социальнай харалтатын федеральной ситимигэр киирэллэр. Онон «Сахамедстрах» полиһынан дойдуну бары мунугар медицинскэй көмөнү ылыахха сөп. Мунаах-сыһар түгэнгэ, 8-800-200-14-03 быһа линия нүөмэрэ толору күн

устата үлэлиир. Хампаанна специалистара, ханьык куоракка, нэһилиэнньэлээх пуунга сылдьаргытынан, ханна көмө ыларгытын ыйан-кэрдэн биэрэллэр.

Полис болдьоҕо бүтэр түгэнигэр киһи хайдах дьаһаныахтааҕый?

Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһыны полиһа болдьоҕо бүтүт да буоллаҕына, саҥаҕа уларыттарыаххар диэри үлэлиир. Биэр кэлим саҥа полиһы оготторорго хампаанна полис биэрэр анал пууннарыгар сайабылыанна түһэрэбит.

Кумааҕы полис электроннай көрүгүнэн оҕоһулуубут докумуонтан тух уратылааҕый?

Биэр кэлим саҥа пластикавай полис уонна кумааҕы докумуон тас көрүгүнэринэн эрэ араастаһаллар. Страховкалаамыт киһи бары дааннайдары тутта биэр кэлим ситимгэ киирэллэр, онон полис хайа да көрүгэ Россия иһинэн босхо эмтэниини мэкцилирий.

Билигин кэмгэ страховой хампаанна электроннай медицинскэй полистары биэрэр дуо?

Билигин Саха сирин бары страховкалыыр тэрилтэлэрэ электроннай полистары биэрэри тохтогон турар. Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһыны Саха сиригэр Территориятааҕы

пуондатын быһаарытынан кылгас кэмгэ итинник полистары огорбоппут. Россия сорох регионнарыгар эмиэ электроннай полистары огоруу тохтотуллан турар. Бу төрүөтүнэн медицинэ кииннэригэр, балыһаларга полис электроннай чиптарын ааҕар тэриллэр суохтара буолар. Саха сиригэр маньык анал тэри атыылаһыллан турар, сотору кэминэн бары балыһаларга таһыллар. Оччотугар электроннай полиһы түгэтиини сөргүтүөхпүт.

Оболор полистарын хайдах огоробут?

Оҕоҕо 18 сааһыгар диэри полиһы төрөппүттэртэн бириддэстэрэ эбэтэр сокуоннай бэрэстэбиттэлэрэ оготтороллор. Маньаха сайабылыаннааҕа эбии оҕо төрөбүтүн туһулуур докумуон уонна төрөппүт пааспара эбэтэр сокуоннай бэрэстэбиттэл дастабырыаннаһа ирдэнэр. Онтон саҥа төрөбүт оҕону свидетельство ылыллар диэри ийэтин полиһынан эмтииллэр.

Өскөтүн киһи прописката суох буоллаҕына, полис ылар бырааптаах дуо?

«Булгуччулаах медицинскэй страховкалааһыны» туһунан Федеральной сокуонна олоҕуран Россия гражданина фактической (бу кэмгэ) олоҕор сиринэн полис

ылар бырааптаах.

Ханьык түгэнгэ медицинскэй страховкалааһыны полиһы уларыты ирдэнэрий?

- страховкалаамыт киһи арааспааннаһа, аата, аҕатын аата уларытар түгэнигэр (биэр ый устата кэлэн саҥа полиска сайаапка түһэрэр);

- полиска сыһа дааннай сурулуубут буоллаҕына.

Маньык уларытылары огорорго сыһаны эбэтэр уларыты тахсытынан бигэргэтэр докумуону биэрэр булгуччулаах.

Күндү ааҕаччыларбыт бэйэ ыйытыктарын хампаанна www.sakhamedstrakh.ru сайттыгар «Бийытык-хоруй» салааҕа киирэн, эбэтэр 8-800-200-14-03 быһа линияҕа консултанна эрийэн, эбэтэр smsmail@sakha.ru электроннай аадырыһынан ыйытыахха сөп. Улуустааҕы салаа аадырыһа Нам с. Ст. Платонов уул, 14 (поликлиника дьиэтэ) к.т. 42-2-59. Чэгиэн буолун!

Прокурорский надзор

Прокурорский надзор за исполнением законов о несовершеннолетних и молодежи считается приоритетным направлением деятельности.

В соответствии с возложенными обязанностями органами прокуратуры постоянно совершенствуется указанное направление надзора таким образом, чтобы он обеспечивал реальное исполнение законодательства об охране прав и законных интересов несовершеннолетних, пресечение и предупреждение

Родитель, с которым проживает ребенок, не должен препятствовать общению ребенка с другим родителем, если такое общение не причиняет вред физическому и психическому здоровью ребенка, его нравственному развитию.

Защита прав и законных интересов ребенка осуществляется родителями (лицами, их заменяющими), а в случаях, предусмотренных семейным законодательством, органом опеки и попечительства, прокурором и судом.

В том числе ребенок имеет право на защиту от злоупотре-

ства или в суд.

Родительские права не могут осуществляться в противоречии с интересами детей. Обеспечение интересов детей должно быть предметом основной заботы их родителей.

Родители, осуществляющие родительские права в ущерб правам и интересам детей, несут ответственность в установленном законом порядке.

Так, за неисполнение или ненадлежащее исполнение обязанностей родителей по воспитанию, содержанию, обучению детей родители несут административную

ответственность в соответствии со ст. 5.35 Кодекса РФ об административных правонарушениях.

Родители, жестоко обращающиеся со своими детьми, и при этом не исполняющие или ненадлежаще выполняющие свои родительские обязанности, привлекаются к уголовной ответственности по ст. 156 Уголовного кодекса РФ.

Злостно уклоняющиеся родители от воспитания, содержания детей могут быть лишены родительских прав.

Ребенок, в отношении которого родители (один из них) лишены родительских прав, сохраняет право собственности на жилое помещение или право пользования жилым помещением, а также сохраняет имущественные права, основанные на факте родства с родителями и другими родственниками, в том числе право на получение наследства.

Родители (один из них) могут быть восстановлены в родительских правах в случаях, если они изменили поведение, образ жизни и (или) отношение к воспитанию ребенка.

Процедура восстановления в родительских правах осуществляется в судебном порядке по заявлению родителя, лишено родительских прав. Дела о восстановлении в родительских правах рассматриваются с участием органа опеки и попечительства, а также прокурора.

Суд может с учетом интересов ребенка принять решение об основном общего образования и создать условия для получения ими среднего (полного) общего образования.

Следует иметь в виду, что согласно ст. 18 Закона РФ «Об образовании» родители являются первыми педагогами. Они обязаны заложить основы физического, нравственного и интеллектуального развития личности ребенка в раннем детском возрасте.

Крайне важным является профессиональная самореализация ребенка, развитие его интереса к трудовой деятельности.

Именно поэтому родителям необходимо внимательно относиться к первому трудовому опыту своего ребенка. Важно знать, какие имеются трудовые права у детей и обязанности работодателей по их реализации.

Ряд работодателей не оформляют трудовые отношения с несовершеннолетними в установленном порядке, что существенно образом влияет не только на защищенность их трудовых прав, но и ограничивает продолжительность трудовой деятельности (стажа) для последующего пенсионного обеспечения.

Органы занятости населения должны внимательно относиться к рассмотрению устных и письменных обращений граждан и организаций о содействии несовершеннолетним в трудовом устройстве, профессиональной ориентации, подготовке и переподготовке; исполнять постановления комиссий по делам несовершеннолетних и защите

их прав, предусматривающие необходимость проведения указанной работы с конкретными несовершеннолетними.

Очень много нарушений законов допускается при приеме несовершеннолетних на работу.

Согласно ст. 272 Трудового кодекса РФ особенности трудоустройства лиц в возрасте до 18 лет определяются Трудовым кодексом РФ, иными федеральными законами, коллективным договором, соглашением.

В силу ст. 63 Трудового кодекса РФ заключение трудового договора допускается с лицами,

ОСНОВНЫЕ ПРАВА ДЕТЕЙ И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ИХ НАРУШЕНИЕ

совершения ими преступлений и правонарушений.

Несмотря на то, что права ребенка защищены в декларациях, конвенциях и конституциях, во всем мире существуют значительные трудности в сфере реализации прав одной из уязвимых категорий граждан, которые усугубляются в современный период времени, о чем свидетельствуют многочисленные статистические данные.

Права детей оказываются под большей угрозой, чем права взрослых людей, прежде всего потому что ребенок просто не в силах самостоятельно защитить свои права.

Важно знать, что наличие какого-либо права всегда соответствует чьей-либо обязанности по его обеспечению.

Первыми защитниками прав детей являются их родители.

В соответствии Семейным кодексом РФ каждый ребенок имеет право жить и воспитываться в семье, насколько это возможно. Он вправе знать своих родителей, получать их заботу, совместно с ними проживать, за исключением случаев, когда это противоречит его интересам.

Ребенок имеет право на воспитание своими родителями, обеспечение его интересов, всестороннее развитие, уважение его человеческого достоинства.

Родитель, проживающий отдельно от ребенка, имеет права на общение с ребенком, участие в его воспитании и решении вопросов получения им образования.

блений со стороны родителей (лиц, их заменяющих).

При нарушении прав и законных интересов ребенка, в том числе при невыполнении или ненадлежащем выполнении родителями (одним из них) обязанностей по воспитанию, образованию ребенка либо при злоупотреблении родительскими правами, ребенок вправе самостоятельно обратиться за их защитой в орган опеки и попечительства, а по достижении возраста четырнадцати лет в суд.

Должностные лица организаций и иные граждане, которым станет известно об угрозе жизни или здоровью ребенка, о нарушении его прав и законных интересов, обязаны сообщить об этом в орган опеки и попечительства по месту фактического нахождения ребенка. При получении таких сведений орган опеки и попечительства обязан принять необходимые меры по защите прав и законных интересов ребенка.

Родители, не защищающие права своих детей, могут быть привлечены к административной ответственности по ст. 5.35 Кодекса РФ об административных правонарушениях.

Все вопросы, касающиеся воспитания и образования детей, решаются родителями по их взаимному согласию исходя из интересов детей и с учетом мнения детей. Родители (один из них) при наличии разногласий между ними вправе обратиться за разрешением этих разногласий в орган опеки и попечитель-

достижениями возраста шестнадцати лет.

Статья 64 Трудового кодекса РФ запрещает необоснованный отказ в заключении трудового договора. По требованию лица, которому отказано в заключении трудового договора, работодатель обязан сообщить причину отказа в письменной форме.

Неправомерный отказ в приеме на работу может быть обжалован в суд или в прокуратуру.

Защита права несовершеннолетнего в данном случае может быть осуществлена путем подачи заявления в суд прокурором в соответствии со ст. 45 Гражданского процессуального кодекса РФ.

Перечень документов, которые работодатель вправе потребовать при приеме на работу, установлен ст. 65 Трудового кодекса РФ. Не предусмотренные федеральным законодательством документы работодатель не вправе потребовать к предъявлению.

И в заключении следует отметить, что органы прокуратуры призваны разъяснять и защищать права несовершеннолетних.

За защитой указанных прав и квалифицированным советом дети и их родители, иные законные представители, родственники вправе обратиться в органы прокуратуры.

В.В. ТРОФИМОВА,
старший помощник прокурора
Намского района,
юрист 3 класса

БИЛЛЭРИИЛЭР

ВНИМАНИЕ! КОНКУРС ОБЩЕСТВЕННЫХ ИНИЦИАТИВ!

Согласно Положению о конкурсном отборе лучших реализованных общественных инициатив на уровне муниципального образования «Намский улус», разработанного во исполнение Указа Президента Республики Саха (Якутия) от 27 апреля 2013 г. № 2048 «О праздновании 100-летия образования Якутской АССР», принимаются заявки на участие в конкурсе общественных инициатив до 20 декабря 2015 г.

В конкурсе принимают участие граждане, некоммерческие организации (за исключением политических партий), муниципальные образования. Условия: наличие реализованной общественной инициативы к 100-летию образования Якутской АССР в сфере социально-экономического развития РС(Я), государственного и муниципального управления.

Требования к содержанию заявки:

1) проект с указанием календарного плана мероприятий, сметы проекта. Проект должен содержать краткое описание проблемы, решение, и конечный итог реализации общественных инициатив.

2) отчет реализации проекта с описанием имевшейся проблемы, ее решения и указанием достигнутых количественных и качественных показателей с приложением подтверждающих документов и материалов.

3) сведения об инициаторе проекта: для граждан — паспортные данные, ИНН, адрес проживания, контактные данные, электронный адрес; для СО НКО — ИНН, ОГРН, юридический адрес, контактные уполномоченного лица, электронный адрес; для муниципальных образований — адрес нахождения, официальный электронный адрес, контактные данные главы.

4) копия документа, удостоверяющего личность гражданина (если инициатором является гражданин), копия свидетельства о госрегистрации СО НКО (если инициатором является общественное объединение), выписка из государственного реестра муниципальных образований РФ (если инициатором является муниципальное образование).

5) согласие физических лиц на обработку их персональных данных, если в заявке содержатся персональные данные.

Все листы заявки на участие должны быть прошиты, пронумерованы и заверены подписью гражданина или уполномоченного лица и печатью, в случае если заявителем является юридическое лицо.

Критерии оценки:

1) актуальность (социальная значимость проекта, расширение участия негосударственного сектора экономики в оказании социальных услуг, на развитие добровольчества и благотворительности).

2) масштабность (количество воспользовавшихся результатами реализации общественной инициативы).

3) поддержка среди населения (количество проголосовавших граждан за реализацию общественной инициативы, в том числе на сайтах в сети Интернет (если голосование проходило в электронной форме)).

4) фактический результат (экономическая и социальная эффективность проекта, логическая взаимосвязь целей и задач, механизма реализации и результатов проекта, количество постоянных и временных рабочих мест, созданных при

реализации проекта, количество волонтеров, привлеченных к участию в проекте).

Лучшие проекты (не менее 5) будут рекомендованы экспертной группой МО «Намский улус» для участия в республиканском конкурсе общественных инициатив в Департамент РС(Я) по развитию гражданских инициатив до 20 февраля 2016 г. Заявки на участие в бумажном виде представить в каб. 221 адм. улуса до 20 декабря 2015 г.

© БЫТКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҔУН ОЛОХТООХТОРО, БАЛДЫТТАРА!

«TORUT UU» тэрилтэ кыһынгы үлэ режимигэр кирибитин биллэрэр:

Үлэ күннэригэр сарсыарда 9.00-тан 18.30 ч. дылы үлэлибит.

Дьибэзэ илдээн биэри диэпчэрэ сарсыарда 9.00 киэһэ 18.30 ч. диэри сакааһы ылар.

Өрөбүл күммүт хас нэдиэлэ баскыһыанньата уонна тохсуньу 1 күнэ.

Атыгга бааллар: помпалар, кулердар, ону таһынан скандинавской хаамы таяхтара.

Кирдээх, саһарбыт уонна хайдылаах баллоннары төтөрү ылбаһыт.

Намга: Чернышевская ул. 6-та, «Олонхо» атыы киинэ
Аппааныга: Лена ул. 16-та, өрөбүлэ суох.

Аадырыска тиэрдии телефоннара: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70

Төрүт уу — Чэгийн турук — Үйэлээх олох

ГОСАВТОИНСПЕКЦИЯ СООБЩАЕТ!

29 ноября 2015 года на территории Намского района произошло дорожно-транспортное происшествие, в котором пострадал ребенок.

Так, водитель П., управляя автомашиной марки тойота, совершил наезд на перебегающего в неустановленном месте малолетнего Г., в результате происшествия малолетний Г. госпитализирован с тяжелыми травмами.

С наступлением зимнего периода на дорогах образовывается туман, ухудшается видимость, в связи с этим Госавтоинспекция по Намскому району просит водителей соблюдать скоростной режим, особенно вблизи общеобразовательных, дошкольных учреждений и около мест массового скопления людей.

Уважаемые родители, если вы идете по улице с ребенком, будьте бдительны при переходе проезжей части, убедитесь в безопасности перехода и ни в коем случае не переходите проезжую часть вне пешеходного перехода, рекомендуем использовать на одежде световозвращающие элементы, что позволит лучше заметить пешехода, если на улице темно.

Напоминаем, что с 1 июля 2015 года вступили в законную силу поправки в Правила дорожного движения РФ, касательно ношения световозвращающих элементов на одежде.

Согласно новой формулировке световозвращающие элементы обязаны иметь те пешеходы, которые переходят дорогу или передвигаются по обочине дороги вне населенного пункта в темное время суток.

Госавтоинспекция по Намскому району

Недельная сводка
Госавтоинспекции по Намскому району с 30.11 по 07.12.2015 г.

Всего проверено автотранспорта — 475

Всего выявлено 77 административных правонарушений в области дорожного движения, из них:

— за управление транспор-

том в состоянии АО — 2;
— управление транспортом водителем без прав — 2;
— нарушение правил перевозки детей — 3;
— управление ТС с непристегнутым ремнем безопасности — 12;
— нарушение ПДД РФ пешеходом — 6.

На специализированную стоянку для задержанных ТС выдворено 4 автотранспортных средств.

С 7 по 25 декабря 2015 г. в Якутии проводится республиканская акция «За легальный труд!». Цель мероприятия — стимулирование к заключению трудовых договоров работодателями, имеющих неоформленные трудовые отношения с работниками. Работодатели будут освобождены от административной ответственности, если заключат трудовые договоры с сотрудниками и сообщат об этом в Центр занятости населения Намского улуса по телефону 41-204 или в Департамент занятости населения Республики Саха (Якутия) по телефону горячей линии (4112) 25-31-32

Администрация МО «Ленский наслег» объявляет в рамках работы по реализации муниципальной целевой программы «Поддержка малого предпринимательства и развития занятости в селе Намцы на 2012-2016 годы» прием документов на оказание муниципальной поддержки для субъектов малого и среднего предпринимательства до 22 декабря 2015 года по адресу: с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 28, обращаться по телефону 41007.

Подробная информация на сайте sakha.gov.ru/nam в разделе предпринимательство.

© Норд Финанс

Краткосрочные займы, основанные на доверии, до 20000 рублей от 0,8% в день!

Займы под ПТС автомобиля до 50000 руб. от 0,4% в день!

Нужен только паспорт! Заявки принимаются по телефону 89142723633 по адресу: с. Намцы, ул. Ленина, 12/2 ТЦ «Электротрапродукты», 2-й этаж, ОГРН 115144700738, ИНН 1435291452, МФО 651503698006495

© Продается земельный участок со строениями 1100 кв.м.
Конт. тел. 730051, 89142370645

© В центре с. Намцы сдается квартира, газ.
Тел. 8-965-994-71-54, 8-924-563-29-93

Считать недействительным утерянный военный билет НЧ № 2405441 на имя Павлова Ивана Ивановича.

Считать недействительным утерянный паспорт 9804 943834, выданный Нюрбинским ОВД от 13.04.2006 г. на имя Андреева Станислава Яковлевича.

© В магазине «Диана» (Универмаг) поступление унтов права «Сахабулт», а также обуви от российских производителей.

© Грузовые перевозки.
Тел. 89644232507

© Продаю холодильник-витрина, чайник для кофе, промышленная фритюрница (+стол). Фото по ватсап.
Тел. 89142263039

© Продам тентовый УАЗ 97 г.в. ДВС 76 л.с., масло не ест, не дымит, мосты и КПП с раздаткой не шумят, не гудят, не пинаются. Салон обшит. 140 тыс. руб. Торг. Обмен на авто (можно с проблемами) или ваши варианты.
WhatsApp 89644242362

ЫҤИРЭХ ТЫҤҤАР

Тапталлаах кэргэммин, күн күбэй ийэбитин, эйэбэс эбэбитин ПАВЛУЦКАЯ ОКТЯБРИНА СЕМЕНОВНАНЫ, олоһун орто омурҕанынан уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин доруобуйа харыстабылын туйгуна буолбуккунан итиигик-истинник ис сүрэхпититтэн эбэрдэлибит!

Эн доруобуйа харыстабылыгар отуттан тахса сыйлээн суох үлэли сылдьаргынан, дьонум-сэргэм доруобуйатын туһа диэн бэйэҥ сэмэй кылааккын киллэрэргинэн биһиги кизэн туттабыт. Эн баай уопутун, үлэн-хамнаһын эдэр көлүөнэ эмчит-тэргэ үтүө холобур эрэ буолар. Махтанабыт эн бары үтүөбүр, сүбөбүр, биһигини түөрт кыталык кыргыттарын көчөх гынан көтүпшүккэр. Баһарабыт кытаанах доруобуйаны, үлэбэр үрдүк ситиһиилэри, биһиги тапталбытыгар уйдаран элбэх үтүмэн үөрүүнү, кырдьыы кыттыспатын, ыарыы ыалласпатын, бар дьонун махталын ылангыһын үлэли-хамныы, айа-тута сылдьаргар.

Эбэрдэни кытары кэргэнин Михаил Петрович, кыргыттарын Ольга, Марфа, Саргылана, Аня, күтүөттэрин Иван, Айсен, сизэниг Мирочка

Күндү балтыбытын, убаастыыр эдьийбитин, Хатырыктааһы «Кэскил» уһуйаан логопед-литэзэччитин МАРИЯ ВАСИЛЬЕВНА МАТВЕЕВНАНЫ оҕону иитэр-үөрэтэр сыралаах үлэтэ, кыһамнылаах түбүгэ сөптөөхтүк сыаналананан «СР үөрэтиригин туйгуна» аат индэрлибитинэн уонна саҥа «М. Аммосов туйгуна кэпсээннэр» кинигэтэ сүрэхтэммитинэн истинник эбэрдэлибит!

Эн сахалыы холку, наһыл майгыҥ, кизэн билиин-көрүүн үрдүккэ кынаттылларынан үөрэбит уонна кизэн туттабыт. Өссө да айар уонна иитэр үлэн түмүгэ үүнэр көлүөнэбэ тирэх буоллун диэн алгыһыт. Дьибэ кэргэнгэр уонна Эйигин тулалыр биригэ үлэлиир коллективкара дьолу-соргуну, үтүөнү баһарабыт.

Эбэрдэни кытта ийэҥ Вера Гаврильевна, Намтан биригэ төрөөбүттэрин Хатырыктан Эверстовтар, Сивцевтар, Мухиннар, Дьокуускайтан Эверстовтар, Ивановтар, Мухиннар, Решетниковтар, Кириллиннар уонна бары аймахтарын

© Продаем участок Көчү 2 — 300 т.р., реальному покупателю — хороший торг.
Тел. 89248605079, 89143012135

© Грузовые перевозки по селу, по городу.
Тел. 89243661967, 89841160270, 89644258617

© Продаю частный дом (собственность, 15 соток, водопровод, септик).
Тел. 89243661967

© Продаю усадьбу 15 соток по ул. Жиркова, 17. Цена - 500 тыс. руб.
Тел. 89644239716

© Продается зем. участок 12 соток в с. Намцы в р-не Ипподром (имеется свет, газ рядом).
Тел. 89841089983

Куплю усадьбу ближе к центру.
Тел. 89644239716

«ТУЙМААДА» хаһыакка сурутун

«ТУЙМААДА» общественной-политической хаһыакка 2016 сыл бастакы агаарыгар сурутуу түмүктэнэрэ чугаһаата.

Бар дьон тутулууга суох хаһыатыгар эһиги тыа сириҥ кыһарҕаннаах олоһун, политика, экономика, быыбардар тустарынан кырдьыктаах суруйуулары ааһыаххыт. Кэлэр сылга буолар Госдума быыбарын хайдах баарынан күөскэ сырдатыаххыт. Хаһыакка ону сэргэ «Олох көстүүлэрэ», «Дьылда хаан», «Эйгэ», «Баай байанай», «Иччи», «Таптал табырына», «Араас» о.д.а. бэрт сэргэх балаһалар салгыы бэчээттэниэхтэрэ. Суруйуулар ардыгар аралдыгыахтара, сороһор соһутохтара.

Сурутуу сыаната 6 ыйга манньк: Киин улуустарга — 1144 солк. 32 харчы, Бүлүү бөлөх улуустарыгар — 1363 солк. 50 харчы, хотугу улуустарга — 1472 солк. 34 харчы.

БОЛҔОЙУН! Сурутууга хас биридитэ 50-нуу тыһ. солкубайдаах уу харчынан УС СУРҮН бириис олохтонно! Атын да сыаналаах бириистэр эмиз оонньонохтара: улахан ЖК-телевизор, холодильник, аныгы суотабай телефон о.д.а. Алта ыйга толору суруттарбыттар эрэ бириистээх сурутууга кытталлар.

Көхтөөхтүк сурутуу, бириистэ сүүйүн!

«Туймааданы» сурутуу — олоххо эрэллээх буолуон.

«ТУЙМААДА» редакцията.

В Новом 2016 году в новой квартире Акция

© Продаются 5 квартир в с. Намцы в строящемся Многоквартирном жилом доме по ул. Ленская, 21/1 по цене за 1м2 — 45000 руб.

1 комн. кв. — 40м2, квартиры-студии 25м2

Сдача объекта дома - июль, 2016 год.

Тел.: 8-4112-366155,

8-914-2732209

Souzstroy1@mail.ru

КЭРИЭСТЭБИЛ

Үөһэттэн айыыланаан түстэммит, сиртэн ситим силистэммит айылда оҕотобун...

«Сыл — хонук» диэн мээне эпэттэр. Орто туруу бараан дойдуга этэнгэ сырыттааха, күн-дьыл ааһара түргэн сүрдээх.

Бииргэ төрөөбүт бырааппытын Колесов Илья Семеновичы таптаан «Блдьыска» диэн ааттырбыт. Баара буоллар күүгэйэр күнүгэр сылдар, үлэ үөрүүтүн, олох күндүтүн билбит талааннаах художник буолуохтаах этэ.

Блдьыска уруһуйдуур дьоһура олус эрдэ биллибитэ. 3-4 сааһыгар ис хоһоонноох уруһуйдары онорон киһини сөхтөрөрө. Оҕолор бары детсад, оскуола дьоно буоламмыт, кээһэтин эрэ мустан кэрэ куоластаах ийэбит ырыатын, аҕабыт балайыкаа доһуоллуурун, аҕабыт «Блдьыска» оронһор сэхэнэрин, үһүээннэрин истэн үөрэбит-көтөрбүт.

Күндүтүк саныыр, убаастыыр кырдыаҕас эдьийбит СИВЦЕВА Акулина Алексеевна күн сириттэн барбытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустаабы ветеран сэйиэтэ Аба дойдуга Улуу сэриитин актыбынай кыттыылаабын оҕдообото, тыыл уонна доруоһуна харыстабылын ветерана, улахан дьыа кэргэн күн күбэй ийэтэ, эбэтэ, хос, хос-хос эбэтэ СИВЦЕВА Акулина Алексеевна ырахан ыарыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, хос сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Михаил Михайлович 1956 с. атырдыах ыйын 12 күнүгэр Намна Колесовтар дьыа кэргэттэригэр төрдүс күүтүүлээх оронон күн сириин көрүбүт. Оҕо эрдэбиттэн сүрдээх чараас, уйан, аһыныгас дууһалаах буола улааппыта. Дьыа ис-тас үлэтигэр дьонугар куруутун бастаах көмөлөһөөччү кини буолара. Оннооҕор уолбун диэн туора турбакка, ийэбит таңас сууйда да кэлэн көмөлөспүтүнэн бараара. Ийэбит ону: «Оҕом тиһэ тэбис-тэбник кэчигирээн, мичээрдэбитинэн кэлэн таңаспын сууйан бараара», — диэн хойукка дылы мэлдьи ахтара. Барыбытыгар сыһыана сылаас буолан оҕо эрдэбиттэн бары таптаан Миһингэ диэн ааттыыр этибит, ол аата дьыа кэргэннэ оннук өлүөр дылы хаалбыта.

1963 сыллаахха Нам орто оскуолатыгар үөрэнэ кирибитэ. Иккис кылааска үөрэнэ кирибит күһүнүгэр кулааҕын тымытан улаханньык ыалдыбыта, Дьоккуускайга улахан элээрэссийэни ааһан үтүөрбүтэ. Ол эрэри онтон ыла кыраалаан ыарыттыар буолбут этэ. Үөрөбөр үчүгэй этэ. Наһаа элбэи ааҕара, кыра сылдан саха, нуучча суруйааччыларын көтүппэккэ кэриэтэ ааҕара, улахан кылааска омукур суруйааччыларынан үлүһүбүтэ. Кэлин английскай литератураны оригиналынан ааһан астынар этэ. Ол иһин кини билиитэ-көрүүтэ бэрдэ. Кэлин инбэлииккэ тахсан баран сиэн бырааттарыгар, балыстарыгар ону көпсөөн сөхтөрөр буолара.

8-с кылаасан физмат кылааска үөрэммитэ. Математикаҕа уонна физикаҕа да кыахтаах этэ. 10-с кылааска физика курдук ыарахан предметкэ республиканскай олимпиадаҕа кыттан, санаага көтөҕүллэн ахай кэлбитин билгитин да өйдүүбүт.

Оскуола кэнниттэн икки сыл «Сельхозтехника» слесардабыта. Үлэтигэр кыһамнылаах буолан сөбүлэтэрэ. Оноруктаах тэрилэ табылынааһына наһаа үөрэн кэлэрэ, аҕабытыгар астынан кэпсиэрэ. Биирдэ кырдыаҕас үлэтигэр: «Золотой» уола «серебряной» эбиккир, — диэн хайҕабыттарыгар кынаттанан кэлбитин өйдүүбүт.

1976 с. Благовещенскайга пединститут физмат факультетыгар үөрэнэ кирибитэ. Үөрэнэ сылдан илин омукур тылларынан үлүһүбүтэ уонна IV курска тахсан баран идэтин уларытарга быһаарыммыт этэ. Дьонугар эпкэккэ да Владивостокка айаннабыт, ол эрэн, поехынан айаннаан Владивостокка тийиитигэр докумуонун тутар күннэрэ бүтэр буолан, аара Уссурийскай куоракка тохтоон английскай тыл отделениетыгар успейдаан докумуоннарын биэрэн, экзаменнарын этэнгэ туттаран идэтин туора-тосту уларытан кэбиспитэ.

Үөрэбин кэнниттэн Ус-Майаҕа, онтон Черскэйгэ английскай тыл учууталынан үлэ-лээбитэ. Убайбыт, бырааппыт барахсан дьону кытта сатаан уопсай тыл булан кэпсэтэр дьобурдаах буолан культура мнистерствотыгар тас дойдурлары кытта сибээс отделыгар тылбаасчытынан үлэ-лээбитэ. Ол сылларга артыыстары, культура министровотын үлэтигэр кытта тылбаасчытынан дойдуга тас өттүгэр командировкаларга сылдьыбытын наһаа астынар этэ. Доруобуйата мөлтөөн кэлин таможеннай сулуспаҕа көспүтэ. Ол эрэри онно кылгас кэмгэ үлэ-лээбитэ, сүрэжинэн инбэлииккэ тахсан олоҕубута.

Убайбыт эрдэйдээх итиччэ дьобурдаах, билиилээх-көрүүлээх киһи, таах дьыаҕэ олороруттан дэли муунтууһуу-санаарбыра. Ол да буоллар сиэн аймахтарын көрсөн, бүөбөйдүһүн, уруктары-

рааттарыгар тийэ өйдүүлэрэ «мы дядю Мишу помним» дииллэрэ сүрэхитин сылаанныытар. Күндү киһибит, тапталлаах Миһингэбит, эн ыраас санаалаах амарах дууһан биһигини кытта мэлдьи буолуоҕа.

Бииргэ төрөөбүт эдьийдэригэр, убайыг, быраатыг, балыстарыг

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: Namtsy41141@mail.ru

ИДЬУО ИИТИННЭЭР

Кэргэннэрин кырбыыллар

Ааспыт нэдиэлэҕэ (сэтинни 30 күнүттэн ахсынньы 7 күнүгэр дьэри) 12 эчэйиилээх түбэлтэ бэлиэтэннэ, о.и. 7 киһи кырбаныыттан, охсуһууттан араас эчэйиини ылыллар.

03.12.15 с. тыллаабыттарынан Салбаҥна гр. А. аҕатын 29.10.15 с. кырбаан эчэппит. Нам сэл. олоҕор гр. О. гр-ка П-ны 04.12.15 с. күнүгэр кырбаабыт. Бу күн Нам сэл. олоҕор гр. Г. кэргэнэ кырбаан эчэйи ылбыт. Нөҕүө күнүгэр (05.12.15 с.) гр-ка Н-ны кэргэнэ кырбаан бааһырдыбыт.

30.11.15 с. Намнааҕы техникум 1 курсун үөрэнээччитэ гр. Б. 21.11.15 с. үөрэнэр сириттэн 14 ч. 35 м. барбыт сонна ханна баарын биллэрбэтэх. 02.12.15 с. Нам с. гр. К. наркотическай средстволары туһанар тэриллэри илдэ сылдьан түбэспит. Полиция үлэһиттэ 2 Хомустаах Үүнэр учаастагар 02.12.15 с. нүөмэрэ суох СКС, ТОЗ уонна ИЖ-58 саалары Дьоккуускай-Нам трассатыгар икки суол быһылаана буолбут. Олортон биир киһи эчэйиилээх. 21 административнай боротокуол толоруллубут. Онтон 14-дэ общественной сиргэ арыгылаан баран сылдьыыга.

ГАИ 421 транспорт средствотын бэрэбэркэлээбит. 67 боротокуол толоруллубут. 1 суоппар арыгылаан баран айаннаан иһэн тутуллубут. 2 массына ыстарааптыр сиргэ туруоруллубут.

ДНД дуһуурустубатыгар «Ленагаз», «Якутскэнерго» уонна «Саха» НВК филиала тахсытыттар. Оттон «Сахателекомтан» ким да тахсыбатах.

гар көмөлөһөн абырыра. Дэлэҕэ да универсальной репетиторынан аатырына дуо, омукур тылын, математиканы, физиканы сатаан өйдөтөр, быһаарар киһи!

Барыһах буолан дьыа-уот тэриммэккэ, оҕо-уруу төрөппөккө бу орто дойдуга олорон ааһахтаатаҕа. Ол эрэн кини кыра сиэн балыстарыгар, бы-

рааттарыгар тийэ өйдүүлэрэ «мы дядю Мишу помним» дииллэрэ сүрэхитин сылаанныытар. Күндү киһибит, тапталлаах Миһингэбит, эн ыраас санаалаах амарах дууһан биһигини кытта мэлдьи буолуоҕа.

Бииргэ төрөөбүт эдьийдэригэр, убайыг, быраатыг, балыстарыг

Table with 2 columns: Candidate Name and Details. Includes names like Сивцева Акулина Алексеевна, Коледзников Николай Суздалов, Иванова Иосиф Дмитриевич, etc.

Кылаабынай редактор В.Г. Касьянов. ОТДЕЛЛАР: редакторы солбууһааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учурждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральной сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ШИ №ТУ14-0216.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул. 4. E-mail: Namtsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС таһылына, таһылына уонна бэчээттир сыһаар бэчээттэннэ. Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 2,5 бэчээт. Лиис Көһүл сыһанан атыһыланар Индекс — Р0005. Тираһа — 1536 Бэчээккэ илии баттаньтыын графига — 12:00 ч. 11.12.2015 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 11.12.2015 с.

«Энсиэли» хаһыат РИС таһылына, таһылына уонна бэчээттир сыһаар бэчээттэннэ. Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 2,5 бэчээт. Лиис Көһүл сыһанан атыһыланар Индекс — Р0005. Тираһа — 1536 Бэчээккэ илии баттаньтыын графига — 12:00 ч. 11.12.2015 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 11.12.2015 с.